

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen

Opgaaft betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

De aanranding van de eer en den goeden naam van personen in het Belgisch Strafrecht (2^e deel)

(Boek II. Titel VIII., Hoofdstuk V. S.W.B.)

door Herman BEKAERT, *Kabinetssecretaris van den Heer Minister van Justitie, Docent aan het Criminologisch Instituut van de Universiteit te Brussel en Willy CALEWAERT, licentiaat in Criminologische Wetenschappen der Universiteit te Brussel.*

RECHTSBEGRIPPEN GEMEEN AAN AL DEZE MISDRIJVEN

HOOFDSTUK 1. — Het bewijs der aangetijgde feiten

1. — Het wettelijk bewijs en het verschil tusschen laster en eerroof

99. — In art. 447 SWB. worden de bewijsmiddelen aangehaald, welke in geval van laster en eerroof in aanmerking komen. Hooger hadden wij reeds de gelegenheid het principe te doen kennen, dat ten gronde ligt van het onderscheid tusschen laster en eerroof. Nochtans dienen verscheidene vragen nog opgelost. De dader bewijst wettelijk, dat het ten laste gelegde feit juist is : zal hij dan van alle vervolging ontslagen zijn of blijft de aanslag op de eer en den goeden naam strafbaar als hij de aantijging deed met de bedoeling te schaden, met «*animus nocendi*» ?

Is het wenschelijk, toe te laten dat men het wettelijk of feitelijk bewijs van de feiten levert ?

100. — Om klaarheid in dit moeilijk en complex vraagstuk te brengen, heeft de wetgever het onderscheid gemaakt tusschen laster en eerroof.

Bij laster mag het bewijs worden geleverd. Dit is een gezonde oplossing, meenen wij, vermits de ambtenaar of de drager van het gezag een open-

bare functie bekleedt en het bijgevolg steeds wenschelijk is, dat een voortdurende controle uitgeoefend worde. De dader geniet dan volledige strafeloosheid.

Maar hij kan verantwoordelijk zijn voor beledigingen die niet noodzakelijk van de bewezen feiten afhankelijk zijn.

Het bewijs mag geleverd worden op alle gewone manieren, zelfs door getuigen, wanneer de daad van het ambt of de functie afhangt.

Hij die schuldig is aan eerroof mag geen bewijs leveren van hetgene hij voorop zet. Dit eveneens draagt onze goedkeuring daar het een toepassing is van het principe, dat het privaat leven moet ommuurd blijven.

In geval van kwaadwillige ruchtbaarmaking is vóór het plegen van het misdrijf het wettelijk bewijs van de aangetijgde feiten geleverd en zal voornamelijk de kwaadwillige bedoeling gestraft worden.

2. — Aantijgingen betreffende het privaat leven

101. — Is het feit van privaten aard dan veranderen de principen van het bewijs. Bij eerroof gericht op een niet-ambtenaar, mag nooit sprake zijn van een enkel bewijs voor te brengen om reden het privaat leven moet ommuurd blijven.

Deze maatregel van ethischen aard en van openbare orde, is zelfs dan toepasselijk, wanneer de

aantijging slechts aanleiding geeft tot schadevergoeding, voor een burgerlijke rechtbank. (127).

Zoo zal het den betichte verboden zijn aan de getuigen vragen te stellen over de moraliteit van dengene die zich in zijn eer voelt aangetast. (128).

Dit sluit nochtans niet uit, dat de betichte wegens laster, eerroof, kwaadwillige ruchtbaarmaking, enz. immer beweren kan, dat het element «kwaadwilligheid» afwezig is en dat hij zelfs bij middel van getuigen bewijzen mag, dat hij met goede bedoelingen heeft gehandeld.

Deze goede trouw blijkt niet door het gerechvaardigd geloof aan de waarheid der feiten. (129).

102. — Maar de wet heeft uitdrukkelijk een uitzondering op de ommuring van het privaat leven voorzien voor de ambtenaren. De daden van hun privaat leven worden aan kritiek onderworpen voorzoo veel zij vatbaar zijn voor *wettelijk* bewijs. Art. 447 bepaalt uitdrukkelijk dit wettelijk bewijs aan de vonnissen en authentieke akten.

Werd een ambtenaar veroordeeld, zoo kan niets een particulier beletten deze veroordeeling in te roepen ter verdediging van zijn aantijging. Er werd zelfs geoordeeld, dat een persoon die een ambtenaar had aangevallen en redenen had te denken, dat hij van de aangetijgde feiten het bewijs leveren kon, aan vervolging kan ontsnappen, zelfs indien dit bewijs hem door een niet te voorziene gebeurtenis is ontvallen. (130).

3. — Aantijgingen betreffende de uitoefening van Openbare Ambten

103. — Wanneer een daad ten laste wordt gelegd van een ambtenaar in betrekking met dezès ambt, is de algemeene regel: toelating van het bewijs, Leggen wij vooreerst den nadruk op het feit, dat het de functie is, welke openbaar moet zijn en niet de persoon, die aan ieders goed- of afkeuring moet onderworpen worden.

104. — a) Eerst stelt zich de zeer gewichtige vraag: wanneer is een feit gepleegd in de uitoefening van openbare ambten?

Het antwoord op deze vraag is van groot belang, vermits we weten, dat de bewijsvoering er van afhankelijk is.

Volgende zijn de elementen der oplossing:

1) Uitoefening van het gezag: het zullen daden moeten zijn van rechtstreeksch openbaar gezag of uitvoering der orders ervan.

2) In dienst of niet?

Stellen wij hier vooraf vast, dat een feit niet vreemd is aan een ambt door de omstandigheid dat het begaan werd buiten den dienst, bij voorbeeld, buiten de diensturen. Dit is stellig, daar anders vele daden niet in het ambt zouden vallen. (131). De ambtenaar zal dus niet noodzakelijk in dienst moeten zijn.

Quid aangaande ambtenaren, die ontslag hebben genomen of uit hun ambt zijn ontzet?

Deze kunnen, indien ze belasterd worden om redenen van functies die ze niet meer vervullen, toch worden beschouwd als personen met openbaar karakter. (132). Maar dit vloeit gewoonlijk uit feitelijke omstandigheden.

105. — b) Quid, als door den ambtenaar daden worden gesteld, welke niet in zijn bevoegdheid vallen?

Ter oplossing moeten wij hier een onderscheid maken:

1) Elk feit, dat gedurende de uitoefening van een ambt wordt begaan, betreft daarom niet het ambt zelf. Zal namelijk de uitoefening van het ambt niet betreffen, het feit tijdens de uitoefening van een ambt voltrokken, dat niet rechtstreeks het gevolg is van het gezag waarmede de ambtenaar was bekleed, wanneer er geen misbruik werd gemaakt van dit gezag, en bijgevolg het ambt niet heeft gediend als middel ter voltrekking van een misdrijf of van een fout, of ook niet heeft gediend als middel van straffeloosheid. (133).

106. — 2) In andere gevallen is het feit, dat de betrokkenen openbaar ambtenaar zijn, voldoende op zichzelf om de daad als een daad hun ambt betreffende te doen beschouwen. Vb. een jachtwachter, die buiten het gebied gaat waarover hij het toezicht heeft, een tolbeambte, die een jachtmisdrijf begaat, een ambtenaar die zich schuldig maakt aan proxenetisme. (134).

Een daad is dus gepleegd in uitoefening van een ambt, wanneer er tusschen de daad en het ambt een correlatie bestaat, een verhouding van oorzaak tot gevolg, of intieme samenhang.

Mangin drukt zich als volgt uit: «feiten, gepleegd » in uitoefening van een ambt, zijn daden van het » openbaar gezag, die slechts van een openbaar » ambtenaar kunnen uitgaan.» (135).

Rauter zegt: «Een daad betreft slechts het ambt, » in zooverre daad en ambt in betrekking staan, en » een misdrijf van een ambtenaar zal dus elke in- » breuk zijn op het wettelijk mandaat van de Re- » geering of het misbruik van het vertrouwen, open- » baar in hem gesteld.» (136).

Een bijzonder geval kan zich voordoen: een ambtenaar kan tegelijkertijd beleedigd worden in de uitoefening van zijn ambt en in zijn privaat leven. Welnu, dan zal hij naar keuze, zijn vordering mogen beperken tot de feiten betreffende zijn privaat leven of tot deze zijn ambt betreffend, tenzij in geval van onverdeelbaarheid. (137).

107. — c) Na aldus te hebben onderzocht, wat bedoeld wordt door «feiten betrekking hebbend op het ambt», hoeven wij enkele bijzondere gevallen te onderzoeken.

Men is het niet eens over het antwoord te geven op volgende vraag: Is het bewijs der lasterlijke aantijgingen toegelaten, wanneer iemand een openbaar ambt onrechtmatig heeft verkregen?

M. De Grattier antwoordt bevestigend: een vonnis van Tunis ontkent. (138). Als de belasterde ambtenaar overleden is op het oogenblik der aantijging, blijft dan het recht van bewijs-levering bestaan?

Ja, vermits het zijn belang heeft, te onderzoeken of degenen die toezicht hadden over den overledene zich wel ter dege van hun taak hebben gekweten. (139).

Vrijwel alle auteurs zijn het eens om te beweren, dat het bewijs der ten laste gelegde feiten niet mag

geleverd worden tegenover vreemde ambtenaren, die in België genieten van art. 447.2 (140) dat luidt : « Indien het gaat om een feit dat behoort tot het privaat leven, mag de dader van de aantijging geen ander bewijs tot zijn verdediging aanvoeren dan dat volgende uit een vonnis of uit elke andere authentieke akte ».

4. — Wijzen van bewijsvoering

108. — a) Bij *laster* zijn alle bewijsmiddelen, zoo als in art. 447 SWB, aangeduid, toegelaten, wijl voor *eerroof* alleen als bewijsmiddel mogen gelden: vonnis en authentieke akte en dan nog slechts in deze gevallen van *eerroof*, waarbij de aantijging tegen ambtenaren is gericht.

109. — b) De vraag stellend of bij *lasterlijke aangifte* tegen een openbaar ambtenaar het bewijs toegelaten is, zijn wij verplicht volgend onderscheid te maken :

1) Als de aangifte er eene is van een strafbaar feit, dan zal het Openbaar Ministerie een onderzoek instellen en besluiten, of het feit al dan niet valsch is.

Het aanbrengen van een tegenbewijs moet hier worden uitgesloten.

2) Als het in een aangifte ten laste gelegde feit een magistraat betreft, zal de bevoegde rechtsmacht na onderzoek, besluiten of het feit valsch is.

Hier wordt eveneens geen tegenbewijs toegelaten.

3) Als het ten laste gelegde feit een bestuurlijk feit is, dat, zoo het waar bevonden wordt met een tuchtstraf wordt gestraft, dan zal de bestuurlijke overheid zich moeten uitspreken over de waarheid of valsheid der antijging.

In geen enkel geval dus wordt aan den aangever van een feit toegelaten, het bewijs te leveren van het niet-lasterlijk karakter van zijn aangifte.

110. — c) Een aantijging gedaan bij belediging of smaad, zal niet mogen bewezen worden.

Uit de bepaling welke wij gaven van belediging blijkt, — en dit is even waar voor smaad, — dat hierbij de eer van een persoon of zijn goeden naam worden aangerand, zonder dat den beledigde een « bepaald feit » wordt ten laste gelegd.

De wet heeft zooveel mogelijk het aanbrengen van een bewijs gemeden, wanneer het de aantijging van een « bepaald » feit geldt. Logischer wijze moest dit aanbrengen verboden worden, wanneer het gaat om zuiver hatelijke bewoordingen, kwaadwillige kwalifikaties, enz. Het is trouwens duidelijk, dat in die gevallen bewijsvoering bijna niet mogelijk is, daar er slechts zelden objectieve criteria bestaan om de waarheid te achterhalen.

De rechtspraak heeft deze zienswijze gedeeld. (141).

d) Onmogelijkheid van bewijs.

111. — In zekere gevallen kan het onmogelijk zijn een bewijs te leveren. Die onmogelijkheid is van tweeërlei aard :

De wettelijke onmogelijkheid welke reeds onderzocht werd, ofwel de feitelijke onmogelijkheid, die

de veroordeeling van den dader voor gevolg heeft. (142).

HOOFDSTUK II. — Wijzen van vervolging: De klacht

1) Beledigingen vervolgbaar op klacht.

112. — Wanneer een misdrijf alleen vervolgbaar is op klacht, kan het openbaar geding niet ingesteld worden zonder den uitdrukkelijken wensch van de benadeelde partij die een klacht moet neerleggen in handen van den officier van het Openbaar Ministerie, bevoegd om de vervolging in te spannen.

Twee opmerkingen dienen voorgelegd :

1) Zelfs wanneer een klacht wordt ingediend aangaande misdrijven die niet kunnen vervolgd worden zonder klacht, moet de bevoegde overheid niet noodzakelijk vervolgen. Aan de klager blijft altijd de gelegenheid zich als burgerlijke partij aan te stellen.

2) Het openbaar geding blijft gebonden aan privaat oordeel tijdens den ganschen duur van de rechtspleging. Dit stelsel aardt uit het Romeinsch recht, waar de kategorie der delicta privata veel grooter was; immers: « aus dem Privatdelikt entspringen zur Strafe für den Delinquenten Forderungsrechte des Verletzten.... » (143).

113. — Wij kunnen art. 450 SWB. vergelijken met de bepalingen van art. 389,2 en 390 WSB. In deze twee laatste artikelen gaat het over overspel, en ook dan zal vervolging slechts mogelijk zijn, wanneer een klacht wordt ingediend en hierbij werd zelfs bepaald, dat de vervolging kan worden stop gezet, wanneer de echtgenoot dit aanvraagt.

Deze opvatting is gegrond. De wetgever heeft in deze bepaalde gevallen het slachtoffer willen vrij laten de vervolging in te stellen en te oordeelen of de openbaarheid van de Rechtbanken en vonnissen, geen zwaardere gevolgen zou hebben zijn haar eergevoel dan het eenvoudig misprijzen van de aangewende aantijgingen.

Voor laster, eerroof, kwaadwillige ruchtbaarmaking, belediging door daden, geschriften, prenten of zinnebeelden, schriftelijke en lasterlijke aantijgingen tegen ondergeschikten, is een klacht noodzakelijk.

Wat echter de belediging-overtreding aangaat, in dit geval wordt geen klacht geëischt, en kan de vervolging zonder meer worden ingesteld.

2) Beledigingen vervolgbaar zonder klacht.

114. — Behalve de lasterlijke aangifte zijn de misdrijven, voorzien in de artt. 443 tot en met 452, niet vervolgbaar zonder klacht van den beledigde. Volledigheidshalve moeten wij echter de aandacht vestigen op het feit, dat zekere onrechtstreeksche aanrandingen van de eer of den goeden naam zouden kunnen vervolgd worden zonder klacht. In de hierna vermelde wetsbepalingen komt het woord smaad voor, dat nochtans in een algemeen zinn moet genomen worden en werkelijk alle aanrandingen van de eer en den goeden naam bedoelt.

1) Smaad jegens een bedienaar van een eeredienst. Inderdaad, art. 145 SWB. zegt: «Met dezelfde straffen wordt gestraft hij die door daden, woorden, gebaren of bedreigingen, den bedienaar van een eeredienst smaadt in de uitoefening van zijn bediening...».

2) Smaad jegens een gezworne of een getuige. Art. 282 SWB. luidt immers «De straffen gesteld bij de artikelen 275, 278 en 279 zijn toepasselijk in het geval waarin men gezworven ter oorzake van hun ambt of getuigen ter oorzake hunner verklaringen gesmaad of geslagen heeft.»

3) Smaad tegen een persoon, drager van het openbaar gezag (Kamerlid, Minister, Magistraat) alsook smaad door woorden, gebaren, bedreigingen tegen de politie.

De bepalingen hieromtrent geeft ons art. 275 SWB. en art. 276 SWB. Art. 275 bepaalt: «Met gevangenisstraf van 15 dagen tot 6 maanden en met geldboete van 50 frank tot 300 frank wordt gestraft hij die, een lid van de Wetgevende Kamers in de uitoefening of ter gelegenheid van de uitoefening van zijn mandaat, een minister of een magistraat van de administratieve of rechterlijke orde, in de uitoefening of ter gelegenheid van de uitoefening van hun bediening door daden, woorden, gebaren of bedreigingen smaadt...

Smaad tot een lid van de Kamers gericht kan, behalve bij betrapping op heeterdaad, niet worden vervolgd dan op klacht van den beleedigten persoon of op aangifte van de Kamer waarvan hij deel uitmaakt».

Art. 276 SWB. «Smaad door woorden, daden, gebaren of bedreigingen in de uitoefening of ter gelegenheid van de uitoefening van hun bediening gericht tegen een ministerieel officier, een agent drager van het openbaar gezag of van de gewapende macht of tegen alk ander persoon met een publieke hoedanigheid bekleed, wordt gestraft met...»

4) Beledigingen tegen den Koning of leden der Koninklijke familie. (144).

5) Beledigingen gericht tegen hoofden der buitenlandse mogendheden. (145).

Uit al deze wetsbepalingen blijkt reeds duidelijk waarom soms door den wetgever klacht wordt geëischt voor de vervolging, anders niet. Nu moeten wij dit nader verklaren.

3) Reden van het onderscheid tusschen vervolging met of zonder klacht.

115. — Sommige der misdrijven, aanrandingen van de eer of den goeden naam van personen, stellen dus automatisch het gerecht in werking; andere eischen een klacht van den beleedigde.

Onmiddellijk valt het op, dat de misdrijven, welke een spontane vervolging medebrengen, de openbare orde storen. Aldus de smaad aan den Koning en aan de koninklijke familie, aan hoofden van vreemde staten, misdrijven tegen dragers van het gezag, gestelde lichamen of personen met openbare hoedanigheid, in België geaccrediteerde diplomatische agenten, enz.

Dezelfde maatregel werd genomen voor personen,

welke het Recht ter hulp roept om de Waarheid te kennen, personen, aan dewelke bijgevolg waarborgen moeten gegeven worden, opdat zij zonder vrees of zonder dwang zouden kunnen handelen. Wij bedoelen de getuigen en de gezworven.

116. — De andere misdrijven gelden louter privaatspersonen. Vanzelfsprekend hebben deze meer het karakter van de romeinsche «delicta privata» en de vordering zal veel minder de openbare orde aanbelangen: zij zal veel meer in het bijzonder den beleedigde zelf aanbelangen.

Door personen met openbaar gezag aan te vallen, zullen immers in mindere of meerdere mate de staats- of bestuurlijke instelling en het gezag worden aangerand, soms zal de openbare opinie er door worden geschokt.

Dit heeft de wetgever willen vermijden en hierom heeft hij aan de privaatspersonen een soort zelfbeschikkingsrecht gegeven, opdat deze zouden oordeelen, of zij de openbaarheid der debatten en de ruchtbaarheid van gedingen willen trotseeren.

Nochtans zou het geval van de lasterlijke aangifte deze beschouwingen doen falen; maar D'Anethan heeft zich als volgt uitgedrukt om de verklaring te geven waarom zij niet aan een klacht moet onderworpen zijn:

«Quand une dénonciation est faite, il y a nécessairement un coupable: la personne dénoncée, si la dénonciation est reconnue fondée, le dénonciateur si elle est reconnue fautive. Une dénonciation saisit donc éventuellement la justice de deux faits qui appellent son action; si l'un est écarté, l'autre le remplace et une nouvelle plainte ne doit pas être exigée pour que la justice puisse sévir, il y a donc un motif sérieux pour ne pas subordonner à une plainte la poursuite contre le dénonciateur calomnieux.» (146).

4) Door wie moet de klacht ingediend worden.

117. — De beleedigde zelf zal de klacht indienen. Dit is de algemeene regel. Nochtans doen zich zekere gevallen voor, in dewelke andere personen gemachtigd zijn klacht neer te leggen. Lichten we dit met enkele voorbeelden toe:

1) Het kan gebeuren, dat een belediging tegen een bepaald persoon gericht meteen de eer of den goeden naam van een ander persoon aanrandt: de aantijging, tegen een kind, minderjarig of meerderjarig om het even, gericht, kan op den vader of de moeder of andere familieleden afspringen. In dit geval mogen deze personen klacht indienen (147).

2) Het zelfde geval doet zich voor, wanneer een echtgenoot beleedigd is door aanranding der eer of van den goeden naam zijner vrouw, en op voorwaarde, dat hij persoonlijk door de aantijging is gekrenkt, in den zin van art. 450 SWB. (148).

118. — 3) De erfgenamen van een overledene mogen klacht indienen (art. 450 al. 2 SWB.). Deze maatregel kan worden gebillijkt door het feit, dat aan een persoon de tijd ontbreken kan zijn klacht vóór het overlijden in te dienen. In dit geval zal de klacht kunnen worden in acht genomen, zelfs wanneer de eer der erfgenamen niet in het gedrang

wordt gebracht. De basis der rechtsvordering is dan de smaad aan de nagedachtenis van den overledene.

4) Wettelijk erkende natuurlijke kinderen mogen klager zijn in een wanbedrijf tegen de eer hunner ouders.

5) Laster, tegen een overledene openbaar ambte- naar is strafbaar, zelfs dan, wanneer het gaat om een feit in betrekking met zijn ambtsuitoefening. Ook dit is gemakkelijk te verklaren, daar het immers bij laster toch in hoofdzaak gaat om het «ambt» en niet om het privaat leven, zoodat het steeds zijn belang kan hebben te weten in hoeverre fouten of tekortkomingen werden begaan.

119. — 6) Het kan gebeuren dat meerdere personen zich door een aantijging beleedigd voelen. Dan mogen zij klacht neerleggen wegens een lasterlijke aantijging, zelfs dan, wanneer die aantijging feitelijk aanhaalt, welke door hen niet werden gepleegd. (149).

Uit deze voorbeelden blijkt, dat een moreel belang dus immer voldoende is om klacht neer te leggen. Dit moreel belang moet nochtans klager rechtstreeks aangaan. Een aantijging gericht tegen iemand, die hem zeer bevriend is, of zelfs een aantijging tegen bloed- of aanverwanten, kan dus niet «ipso facto» beschouwd worden als op hem af-springend.

De beleediging moet dus den klager persoonlijk aanranden, anders kan door hem geen klacht worden ingediend, tenzij in het uitzonderlijk geval dat we hooger reeds meldde, van iemand, die, nadat zijn eer en zijn goeden naam werden aangerand, overleden is.

120. — 7) Wij wezen reeds op het feit, dat de wetgever, bij de begripsbepaling van de misdrijven, in deze studie besproken, zich gesteld heeft op een zuiver moreel standpunt. Wij meenen dan ook dat het eng strafrechtelijk karakter dezer misdrijven niet toelaat om een zuiver materieel belang het openbaar en het privaat geding in te stellen.

Bijvoorbeeld: in een handelszaak wordt een ven- noot geruïneerd door laster. De andere vennooten lijden stoffelijke schade. Spijts dit, zullen deze, meenen wij, geen vordering wegens laster mogen instellen in de plaats van hun medevennoot.

Inderdaad, vergelijken wij met «overspel». Over- spel kan reden zijn tot echtscheiding. Nu kunnen derden (150) voordeel hebben bij die echtscheiding. Nochtans zullen zij in geen geval zelf die vordering mogen instellen of doen afspringen.

Het gaat hier om moreele belangen, en het is eveneens zoo bij de misdrijven tegen de eer en den goeden naam van personen.

5) Vorm der klacht.

121. — De klacht moet regelmatig zijn: ze moet onderworpen worden aan de voorwaarden aange- geven in artt. 31 en 65 Wb. SV. (151).

Geoordeled nochtans, dat het voldoende is, dat de benadeelde partij zonder twijfel haar inzicht heeft te kennen gegeven, een vervolging te willen inspannen. (152).

HOOFDSTUK III. — Aanranding van de eer en van den goeden naam vóór de Rechtbanken

1) De uitlatingen der partijen op de terechtzittingen

122. — In de eerste drie alinea's van art. 452 SWB. wordt toegegeven, dat de verdediging soms genoopt kan zijn bepaalde feiten te uiten die be- leedigend zijn of deze in geschriften vast te leggen.

Inderdaad, art. 452 luidt: «Geven tot geen straf- » vervolging aanleiding de ter rechtbank gesproken » woorden of overlegde geschriften, wanneer die » woorden of die geschriften op de zaak of op de » partijen betrekking hebben.

» Echter kunnen de rechters, hetzij ambtshalve, » hetzij op verzoek van één van de partijen, de » uitschakeling van de lasterlijke, beleedigende of » eerroovende geschriften gelasten.

» De rechters kunnen ook, in hetzelfde geval, de » advocaten en de ministeriële officieren verma- » ningen doen of zelfs tuchtvervolgingen tegen hen » gelasten..... »

Deze bepaling sluit niet uit dat echter laster, eerroof of beleediging tijdens een geding voorkom- en; dan zal een vordering kunnen ingesteld wor- den en alle maatregelen van het Strafwetboek gel- den, indien de uitzondering en de termen van art. 452 SWB. niet kan worden ingeroepen.

123. — Ten einde meer bepaald de draagkracht te kennen van deze bepalingen, hoeven we na te gaan wat het Dekreet van 14/12/1810 over de uit- oefening van het beroep van advocaat en de tucht der balie dienaangaande zegt:

Art. 37 van dit Dekreet luidt: «Les avocats exer- » ceront librement leur ministère pour la défense » de la justice et de la vérité; » nous voulons en » même temps qu'ils s'abstiennent de toute suppo- » sitions dans les faits, de toute surprise dans les » citations, et autres mauvaises voies, même de » tous discours inutiles et superflus; leur défen- » dons de se livrer à des injures et personnalités » offensantes envers les parties ou leurs défenseurs, » d'avancer aucun fait grave contre l'honneur et » la réputation des parties, à moins que la néces- » sité de la cause l'exige, et qu'ils n'en aient charge » expresse et par écrit de leurs clients ou des avoués » de leurs clients: le tout à peine d'être poursuivis.»

Dit artikel geeft dus het grondbeginsel aan van de rechten der verdediging. Het wijst meteen op enkele begrijpelijke beperkingen, voor wat de uit- oefening van die rechten betreft, want tevens werd onrechtstreeks door art. 452 SWB., art. 37 van het Dekreet veralgemeend, tot alle personen, die iemand voor de rechtbanken te verdedigen hebben.

2) De ter rechtbank gesproken woorden

124. — Het zijn:

1. De pleidooien der advocaten.
2. Inlichtingen van den pleitbezorger.
3. Opmerkingen der partijen.
4. Woorden gesproken door de verwanten of vrienden die de verdediging op zich nemen. (Cfr art. 295 Wb. SV.).
5. Gestelde vragen en antwoorden.

Wat aangaat de getuigen, daarover zegden wij reeds dat ze een bijzondere bescherming genieten. (Zie diensaaangaande: de beleedigingen vervolgbaar zonder klacht).

Of het afleggen van getuigenis moet begrepen worden bij de «uitlatingen ter rechtbank uitgesproken», daarover bestaat een betwisting. Het Fransche Verbrekingshof beschouwt ze als ter Rechtbank uitgesproken woorden, terwijl het Beroepshof van Luik meent dat men het afleggen eener getuigenis niet moet begrijpen als zijnde ter rechtbank gesproken woorden in den zin van art. 452 SWB. (153).

3) De geschriften in den zin van art. 452. SWB.

Daardoor verstaat men alle gedrukte of geschreven stukken, door partijen, raadslieden of pleitbezorgers aan de rechtbanken en hoven overgemaakt, maar ook aan elkander verplichtend medegedeeld. Namelijk: besluiten, verslagen van deskundigen, pleidooi-notas, geschriften door derden opgemaakt, maar ter zake ingeroepen, enz... Zijn hier niet in begrepen: requisitoria, vonnissen, bevelen, arresten, enz., want hier geldt als beginsel: «*quae iure potestatis a magistratu fiunt, ad iniuriarum actionem non pertinent.*»

De onschendbaarheid voor geschriften, ter rechtbank voorgelegd, geldt niet voor de openbaarheid gegeven aan een juridische toelichting, wanneer deze buiten de debatten om, en staande het proces, is geschied. (154).

Wanneer tijdens een juridisch debat door een derde een geschrift wordt voorgelegd, gericht tegen een getuige met als doel dezes moreel gezag te breken of in twijfel te trekken, dan zal dit geschrift moeten beschouwd worden als zijnde vreemd aan het geding. (155).

126. — Een opmerking betreffende de gevolgde procedure.

In geval de uitgesproken woorden betrekking hebben op de zaak of op de partijen, heeft de wetgever de tuchtvervolgning afhankelijk gesteld van een bevel van de rechtbank indien deze de zaak zelf niet wil behandelen. Indien integendeel de uitgesproken woorden aan de zaak of aan de partijen vreemd zijn, dan zal de tuchtvervolgning niet afhangen van een bevel van de rechtbank. Dit blijkt uit een rede in den Senaat gehouden door den heer Forgeur, en deze opvatting schijnt ons trouwens volkomen billijk, vermits in geval de eer of den goeden naam van derden wordt aangerand tijdens een geding, hij het recht heeft zelf een vervolging in te spannen, in gevolge het principie, dat een beleedigd persoon steeds zelf oordeelen zal of het gewenscht is de openbaarheid der debatten te trotseeren. (156).

127. — Wordt een derde, in geschriften, ter rechtbank voorgelegd, beleedigd dan kan hij in het geding tusschen komen, zelfs in hooger beroep om de weglating der eerroovende of beleedigende geschriften te eischen of om schadevergoeding te vragen. (157).

In art. 452 SWB. vinden wij de uitdrukking «aan de zaak of aan de partijen vreemd». Dit is niet toepasselijk op het Openbaar Ministerie, gezien het bijzonder karakter waarmede het bekleed is.

Een toepassing van art. 452 SWB. vinden we in een vonnis van de rechtbank van Verviers, waarbij een persoon, die tot zijn tegenpartij zegde «Gij liegt», niet voor vervolging vatbaar werd geoordeeld. (158).

HOOFDSTUK IV. — De bevoegdheid

128. — Alle misdrijven in de art. 443 tot 452 SWB. behandeld worden met correctionneele straffen gestraft. Het zijn alle wanbedrijven. Zij vallen in beginsel in de bevoegdheid van de correctionneele rechtbank.

Voor de aanrandingen welke als overtredingen worden vervolgd zal de politierechtbank bevoegd zijn. Dit alles is slechts herhaling van de algemeene principieën van het Strafrecht.

De bevoegdheid der rechtbanken dient onderscheiden in:

- 1o. Bevoegdheid «*ratione loci*».
- 2o. Bevoegdheid «*ratione materiae*».

1) Bevoegdheid der Rechtbanken «*ratione loci*»

129. — Om de plaats te bepalen waar het delikt voltrokken is en vervolgd moet worden, geldt voornamelijk, in de hier bestudeerde misdrijven, de openbaarmaking. Gewoonlijk is het misdrijf daar voltrokken, waar de openbaarmaking der ten laste legging geschiedt.

Eerroof bij middel van de drukpers is voltrokken daar waar het blad wordt uitgedeeld, zelfs wanneer het blad gedrukt wordt of wanneer de aangeduide uitgever woonachtig is, in en ander arrondissement.

De beleediging per telefoon of radio is gepleegd, waar de woorden vernomen worden. (159).

Lasterlijke aangifte en lasterlijke aantijgingen tegen een ondergeschikte hebben als bevoegde rechtbank deze in wier gebied de aangifte of de aantijgingen worden «vernomen».

Wanneer eerroof of laster geschieden bij middel van geschriften, is de bepaling van de plaats van het misdrijf soms moeilijker. Nochtans kan ons de normale toepassing der principieën de juiste oplossing geven der meeste gevallen.

130. — Een misdrijf is voltrokken, wanneer alle elementen voorhanden zijn, wanneer dus, naast de inwendige bestanddeelen, de uitwendige bestaan. Bij de aanslagen op de eer of den goeden naam, moet naast het «*animus iniuriandi*», de aantijging openbaarheid bekomen. Deze openbaarheid zal natuurlijk bestaan, en het misdrijf meteen, wanneer het om geschriften gaat, die aangeplakt werden, verspreid of verkocht of te koop gesteld op alle plaatsen waar zulks gebeurt. (160). Gaat het over postkaarten, dan is het feit reeds voltrokken op de plaats waarheen die postkaarten werden verzonden (161), omdat de mogelijkheid van openbaarheid bestaat zodra de kaarten aan de post worden toevertrouwd en niettegenstaande het geval dat het «*animus iniuriandi*» speciaal de omgeving van den geadresseerde wilde treffen (bv.: kaart gezonden met het doel een bepaald feit kenbaar te maken aan familieleden.). In het algemeen is de rechtbank van de verzendingsplaats bevoegd zodra het vast staat, dat verschei-

dene personen kennis hebben kunnen nemen van het schrijven, vóór het in handen komen van den geadresseerde. (162).

20. Bevoegdheid der Rechtbanken «ratione materiae»

131. — a) *Het Assisenhof.*

Art. 98 van onze Grondwet zegt, dat de jury is ingesteld voor alle misdaden en voor politieke- en permisdrijven.

De rechtsvordering wegens aanranding der eer of van den goeden naam van personen zal bijgevolg steeds plaats hebben voor een jury, indien die aanranding gepleegd is bij middel der drukpers.

Veronderstellen wij, dat een lasterlijk geschrift wordt uitgegeven en dat tegelijkertijd de inhoud van dit geschrift mondeling in de vereischte openbaarheidsvoorwaarden wordt herhaald, dan kunnen zich twee gevallen voordoen :

Ofwel is er samenhang tusschen de feiten : dan is de jury bevoegd. (163).

Ofwel zal het openbaar ministerie de vervolging splitsen en alleen rekening houden met de mondelinge uitlatingen en in dit geval zal de zaak door de correctioneële rechtbank worden bedisseld.

132. — Het is ook mogelijk, dat aanrandingen tegen de eer en den goeden naam van personen worden beschouwd als politiek misdrijf : in dit geval zal de jury, wederom bevoegd zijn. (164).

Betwistingen zijn opgerezen om te weten voor welke rechtbank het bewijs dat werd toelaatbaar verklaard, zal geleverd worden (cfr. art. 443 en 447 SWB.). Bij de bespreking van art. 447 had Mr. Orts een amendement voorgelegd, waarin hij voorstelde dat het bewijs der aantijging immer voor een jury zou geleverd worden.

Dit voorstel werd verworpen.

Het antwoord op die toenmaals betwiste vraag is thans stellig : De rechtbank die met de vordering wegens de aanranding der eer of den goeden naam is belast, zal bevoegd zijn te oordeelen over het bewijs dat wordt aangevoerd om de lasterlijke aantijgingen te staven.

De jury zal bevoegd zijn indien het bewijs geleverd wordt van aantijgingen gedaan bij middel van de drukpers.

De correctioneële rechtbank zal bevoegd zijn in alle andere gevallen.

133. — b) *De Corectioneële Rechtbank.*

Volgens de algemeene beginselen van het strafrecht worden laster en eerroof, die geen politiek- of drukpersmisdrijf uitmaken, voor de correctioneële rechtbank verzonden.

134. — c) *De Politie rechtbank.*

Indien verzachtende omstandigheden worden aangenomen mag verzending geschieden naar den politierechter, iets wat in de praktijk voor soortgelijke misdrijven vaak gebeurt.

Voegen wij hier aan toe, dat sommige beleedigingen steeds overtredingen zijn, zoodat de behandeling dezer misdrijven natuurlijk voor de politierechtbank geschiedt.

135. — d) *Enkele opmerkingen betreffende burgerlijke vorderingen.*

In sommige gevallen kunnen feiten, welke geen aanleiding hebben gegeven tot een vordering wegens aanranding van de eer of van den goeden naam van personen voor de burgerlijke rechtbank worden gebracht tot staving van een eisch tot schadevergoeding (dit gebeurt meestal in de persprocessen, wanneer het Openbaar Ministerie geen gevolgen voor het Assisenhof heeft ingezet).

In het algemeen hebben we gezien, dat de betichte, indien hij bewijzen mag, dit bewijs zal mogen leveren voor de rechtbank voor dewelke het geding gaande is.

Deze regel is hier van toepassing, zoodat, als het enkel gaat om schadevergoeding, het bewijs zal kunnen geleverd worden voor de burgerlijke rechtbank, maar alleen in de strafrechtelijke voorwaarden.

136. — Bij toepassing van het grondbeginsel dat hier geldt, namelijk art. 1382 BWB, zullen de volgende gevallen zich kunnen voordoen tijdens strafrechtelijke processen :

1. Wanneer een persoon voor den onderzoeksrechter valsche verklaringen aflegt, of wanneer hij voor dezen leugenachtige aanwrijvingen doet, dan zal hij hiervoor schadevergoeding moeten betalen.

Wanneer die aanwrijvingen geen aanleiding geven tot strafvordering, blijven ze toch aan een burgerlijke vordering onderworpen, volgens art. 1382 BWB. (165).

2. Art. 136 SV. bepaalt : «De burgerlijke partij, die bij haar verzet in het ongelijk wordt gesteld, wordt tot schadevergoeding jegens den verdachte veroordeeld». Zoo zal de schade, opgelopen door een betichte wegens het verzet van de burgerlijke partij tegen een bevel van niet-vervolg, vergoed worden en dan kan de betichte op zijn beurt zich tegen klager burgerlijke partij stellen wegens lasterlijke aangifte, indien klager met «animus injuriandi» had gehandeld. Dit tweede geding zal voor de correctioneële rechtbank worden gevoerd. (166).

HOOFDSTUK V. — Verjaring van de vordering wegens laster en eerroof.

1°) *Algemeene regel.*

137. — De wanbedrijven van laster en eerroof zijn onderworpen aan den gewonen verjaringstermijn van alle wanbedrijven : drie jaar.

Wanneer begint die verjaring te loopen ?

Hier geldt hetzelfde principieel als voor de bevoegdheid der rechtbank : de verjaring begint den dag dat het publiek door openbaarmaking kennis heeft kunnen nemen van de aantijgingen.

Van geen belang is een latere verkoop of een latere uitdeeling, van geschriften bij vb. (167).

Wat de misdrijven van lasterlijke aangifte en lasterlijke aantijgingen tegen ondergeschikten aangaat, deze zijn voltrokken op et oogenblik dat de aangifte op het «juiste adres» aankomt.

Wij mogen dus besluiten dat het oogenblik der openbaarmaking in algemeenen zin opgevat, de vol-

trekking van het misdrijf medebrenge en meteen het begin van den verjaringstermijn.

20.) *Uitzonderingen.*

138. — Zijn er gevallen waarin aan de algemeene regels wordt afbreuk gedaan ?

Dienaangaande hoeven wij het Dekreet van 20 Juli 1831 op de drukpers nader te bestudeeren.

Art. 12 van dit Dekreet zegt : « De vervolging » van de bij de artikelen 2, 3 en 4 van dit dekreet » voorziene misdrijven verjaart na verloop van drie » maanden, te rekenen van den dag waarop het » misdrijf werd gepleegd of van dien der laatste » gerechterlijke akte ; die van de bij artikel 1 voor- » ziene wanbedrijven verjaart na verloop van een » jaar. »

Welke zijn die misdrijven, voorzien door artikelen 2, 3, 4 van het Dekreet ?

Vooreerst, aanrandingen tegen het gezag van den Koning, en van zijn stamhuis, tegen de rechten of het gezag van de Kamers, verder beledigingen of laster tegen openbare ambtenaren of lichamen, dragers of agenten van het openbaar gezag of jegens een gesteld lichaam. (168). Nochtans valt smaad door daden, woorden, gebaren of bedreigingen gericht tegen dragers van het openbaar gezag of van de gewapende macht, niet onder toepassing van art. 12 van het Dekreet uitgebreid en bepaalt, dat maand) betreft alleen het misdrijf van laster of het misdrijf van belediging tegen openbare ambtenaren gericht. (169).

139. — De rechtspraak heeft de draagwijdte van art. 12 van het Dekreet uitgebreid en bepaald, dat het volstaat, dat de beledigde persoon wegens zijn ambt een openbaar karakter heeft, om de vordering wegens laster of belediging te onderwerpen aan de korte verjaring van drie maand. (170).

Wij meenen, dat deze opvatting juist is : immers, door het feit zelf dat de persoon, wiens eer werd aangerand, een openbaar ambt bekleedt zal de ruchtbaarheid grooter zijn, en kan hij dus ongetwijfeld op de hoogte wezen der aantijgingen. Anderzijds heeft hij tijd genoeg (3 maand) om een vordering in te spannen. Verder ligt deze opvatting in de lijn van het beginsel zelf dat tot grondslag diende aan het onderscheid door den wetgever gemaakt tusschen personen met een openbaar ambt of openbare hoedanigheid bekleed : het recht van kritiek moet zoo groot mogelijk zijn ; ware het de verjaring van drie jaar geweest, dan zou een zware last kunnen blijven drukken op al degenen die kritiek durven uitoefenen en in menig geval, zou het bewijs van de ten laste gelegde feiten onmogelijk worden.

Aangaande deze beschikking bestaat een zeer uitgebreide rechtspraak : halen wij enkele kenmerkende arresten hieromtrent aan :

Lasterlijke aantijgingen tegen een beheerder van een naamlooze Vennootschap verjaren na drie maand. Vermits het bewijs toegelaten is in dit geval, gaat het niet op, dat b.v. 5 maand later een vordering zou worden ingesteld : is inderdaad de beheerder schuldig aan de ten laste gelegde feiten, dan is er geen reden om hem nog bijna drie jaar ongestraft in dienst te laten. (171).

Eéns schijnt men het te zijn over het feit, dat

in zake laster tegen een openbaar ambtenaar wegens feiten met betrekking op zijn ambt, de openbare vordering na drie maand verjaart. (172).

Hetzelfde geldt trouwens voor de belediging jegens openbare ambtenaren en jegens gestelde lichamen. (173).

Wat aangaat het misdrijf lasterlijke aangifte, hier meenen wij, geldt art. 12 van het Dekreet niet. Inderdaad, geen enkele bepaling zegt, dat een aangifte zou onderworpen zijn aan een korten verjaringstermijn, bij gevolg zal ook lasterlijke aangifte niet genieten van een dusdanigen maatregel, vermits een aangifte slechts strafbaar is, wanneer het « lasterlijk » karakter ervan bewezen werd. Wat dit aangaat is de rechtspraak eensgezind van hetzelfde oordeel. (174).

HOOFDSTUK VI. — Het Dekreet van 20 Juni 1831 op de Drukpers.

141. — Bij de studie van de misdrijven, welke aanrandingen van de eer en den goeden naam van personen zijn, is het opgevallen, dat vanzelfsprekend heel vaak toevlucht wordt genomen tot de drukpers om deze te bedrijven.

Laster en eerroof, belediging en kwaadwillige ruchtbaarmaking zullen zich dikwijls in den « vorm » van drukpersmisdrijven voordoen, zonder dat nochtans hun bestanddeelen zouden veranderen.

In de Wet vinden wij geen definitie van « drukpersmisdrijf ».

De rechtspraak heeft er nochtans een bepaling aan gegeven : « het drukpersmisdrijf is elke inbreuk, » waarvan het bestaan ondergeschikt is aan het » feit, dat de gedachte, die in een gedrukt en uit- » gegeven geschrift vervat is, voor schuldig wordt » gehouden. » (175).

142. — Wanneer wij deze bepaling in verband brengen met sommige arresten, dan merken wij onmiddellijk het belang van het Dekreet op de drukpers voor de in deze studie vervatte misdrijven.

Immers, zegt een arrest : « Is een drukpersmis- » drijf, dat naar art. 98 van de Grondwet aan een » jury moet onderworpen worden, het feit, door » gedrukte geschriften, aangeplakte, verspreide of » openbaar ten toon gestelde druksels kwaadwillig » een persoon een bepaald feit te hebben aangetijgd » om zijn eer of zijn goeden naam aan te randen, » een feit, waarvan het wettelijk bewijs niet wordt » geleverd »... (176).

Een ander zegt hierbij nog : « Het recht van de » drukpers, openbare personen te kritikeeren wegens » feiten, die het openbaar leven aanbelangen, eindigt daar, waar eerroof, laster en aanranding van » iemands rechten hun oorsprong nemen. » (177).

Het drukpersmisdrijf staat dus nauw in verband met de onderscheiden behandelde misdrijven.

143. — Het onderscheid dat gemaakt wordt tusschen de aanrandingen der eer en den goeden naam, gepleegd bij middel der drukpers en andere, mondeling of bij middel van prenten en zinnebeelden be- gaan, heeft voornamelijk tot doel de vrijheid der drukpers te beschermen en te verzekeren.

Inderdaad : ten eerste : wordt een der misdrijven van eerroof, laster, kwaadwillige ruchtbaarmaking of belediging voltrokken bij middel van de drukpers, dan zal de jury moeten oordeelen. In aanmerking nemend, dat de jury uit heterogene elementen bestaat, meestal rechts-onkundigen, en dat de gansche strafvordering ten gunste van den beschuldigde is geregeld, zal slechts uitzonderlijk een zware straf worden toegepast.

Ten tweede : de vordering en beteugelingsbegrippen zijn volstrekt verschillend van het gewoon strafstelsel : Art. 451 SWB. beveelt het onderscheid te maken tusschen uitgever en drukker van een eerroovent artikel.

Art. 18, al. 2, van de Grondwet voert een zeer eigenaardig verantwoordelijkheidstelsel in, dat door art. 11 van het Dekreet bevestigd wordt. Zie verder ook het arrest van het beroepshof van Gent, dat verklaart : «De uitgever, in tegenstelling met den drukker, handelt niet met het mandaat van den auteur. » Hij kan trouwens buiten dezes weten en tegen dezes wil handelen. De kwade bedoeling van den » dader hoeft te worden opgespeurd...» (178).

144. — Wordt eerroof gepleegd bij middel van de drukpers en bekomen de eerroovende aantijgingen vrijspraak vanwege de jury, dan is er geen misdrijf meer, tenzij de beledigende uitdrukkingen een misdrijf vormen, dat volledig van «eerroof» verschilt. (179). En indien diezelfde uitdrukkingen met de lasterlijke aantijgingen slechts een eenheid vormen, dan kan geen nieuwe rechtsvordering ingespannen worden.

Echter, zal het Verbrekingshof toezicht kunnen uitoefenen, wat betreft het verband tusschen de beledigingen en de lasterlijke aantijgingen in dat artikel.

Gebeurt dit, en schraapt het Verbrekingshof het misdrijf «belediging», dan kan de zaak zelfs voor geen ander Assisenhof verzonden worden. (180).

Werkelijk heeft de studie van het persdekreet geen ware beteekenis ten opzichte van de aanslagen op de eer en den goeden naam van personen. Deze korte opmerkingen schijnen voldoende gewezen te hebben op het belang van het drukpersmisdrijf in verband met de studie van deze misdrijven. Alle nadere besprekingen zouden buiten het kader dezer studie vallen.

BESLUIT.

145. — Hoewel wij over het algemeen in de rechtspraak een betrekkelijk klein aantal beslissingen vinden, betreffende de aanrandingen van de eer n den goeden naam van personen, toch is het opvallend, dat onze Rechtbanken zich den laatsten tijd wel vaak met deze misdrijven hebben bezig gehouden. Ten andere werd in de vergadering der Kamer van Volksvertegenwoordigers van 7-12-1937 een Wetsontwerp neergelegd, betreffende de rechtspleging in zake pers- en politieke misdrijven.

Het behandelde vraagstuk is dus aktueel en in wijde kringen is een zekere belangstelling opgegaan voor deze misdrijven.

146. — Uit een algemeen overzicht van het stelsel der Belgische wetgeving, dagen enkele slotheschouwingen op.

De misdrijven, bestaand in een aanranding van de eer of van den goeden naam van personen, hebben een grootere maatschappelijke draagwijdte dan men gewoonlijk denkt.

Onze politieke instellingen beschermen de vrijheid van eenieder, in den breedsten zin. Nooit als heden, heeft men zoo klaar begrepen, in welke mate eene goede en zuivere beteugeling der misdrijven, die we bestudeerden, een waarborg is van het ongestoord genot der vrijheid.

Door laster, eerroof, enz., kunnen de maatschappelijke levensvoorwaarden van een individu geheel veranderen. Is inderdaad een persoon niet gedeeltelijk ten minste het produkt van de zienswijze welke de anderen aangaande hem er op na houden ?

147. — Wel, zal men hebben vastgesteld, dat onze wetgeving, onder dit oogpunt nog geenszins perfect is. Onklaar- en onnauwkeurigheden ontmoeten wij er dikwijls; een stelselmatige opvatting is er ten andere niet te vinden; maar in het algemeen, zijn de feiten nochtans goed omschreven en vele mogelijkheden werden onderzocht, zoodat, in deze zeer kiesche vraagstukken, ons systeem praktisch, enkele geruststellende oplossingen heeft verwezenlijkt.

Het blijkt dan ook, dat de voornaamste verbeteringen die aan het stelsel kunnen gebracht worden, voor het oogenblik nog te zoeken zijn in de rechtspleging. Het ware nuttig deze misdrijven vóór alle andere te behandelen, zooals de openbare meening het meermaals heeft gevraagd in den loop van de laatste jaren.

De traagheid van de rechtspleging zorgt er voor, dat de faam van sommige personen onherroepelijk wordt aangetast, vooraleer bewezen wordt, dat bedoeld persoon steeds eerlijk en als goed staatsburger zijn plichten heeft gedaan.

- (127) Laurent, op. cit. 288.
- (128) Brussel 8/4/1869. Pas. 1869. II. 202.
- (129) B. H. Brussel 3/6/1872; Pas. 1872 II. 817.
- V. H. Fr. Brussel, 8/3/1881 : La Loi 1881 bl. 265.
- (130) Burg. R.K. Brussel. 16/2/1911. B. J. 1911. 400.
- (131) Cfr. Faustin en Hélie. «Traité de l'instruction criminelle» (bewerking door Nypels), I, p. 520, nr 1201.
- (132) Nypels, op. cit. III. p. 394, nr 34.
- (133) Faustin & Hélie; op. cit. I. p. 521. nr. 1202.
- (134) id. I. nrs. 1200 e. v. bij de bespreking van art. 75 van de wet van 22 Frimaire jaar VIII.
- (135) «Action publique» nr 258.
- (136) «Droit criminel» nr 659.
- (137) V. M. Fr. 6/6/1931. J. T. 1931, 195.
- (138) «Commentaires des lois de presse» I. 463. Contra Tunis 8/10/1889. La Loi 1889. 1040.
- (139) V. H. 26/6/1890, Pas. 1890. I. 234.
- (140) Nypels en Serval; op. cit. art. 447, nr. 12. De Brouckère en Thielemans «Répertoire» v° Consul 382. Schuermans «Code de la presse» p. 188 e. v. C. Laurent; op. cit. 206. «De Grattie» op. cit. I. 461. Chassan «Délits de la parole» II. nr. 1371.
- (141) B. H. Luik 11/1/1888. Pas. 1886. II. 179.
- (142) Cfr. Pandectes belges. v° Calomnie nr. 310 en volgende.
- (143) R. Sohm «Institutionen» p. 453.
- (144) Dekreet op de drukpers 6/4/1847, artt. 1 en 2. «Quiconque, soit dans les lieux ou réunions publiques, par discours, ou menaces, soit par des écrits, des imprimés, des images ou emblèmes quelconques, qui auront été affichés, distribués ou vendus, mis en vente ou exposés aux regards du public, se sera rendu coupable d'offense envers la personne du Roi, sera puni d'un emprisonnement de six mois à trois ans....».
- Art. 2. «Quiconque, par un des mêmes moyens se sera rendu coupable d'offense envers les membres de la famille royale, sera puni....».
- (145) Wet van 20/12/1852. Art. 1 dezer wet luidt : «Quiconque, par des écrits, des imprimés, des images ou emblèmes quelconques... se sera rendu coupable d'offense envers la personne des souverains ou chefs des gouverne-

ments étrangers, ou aura méchamment attaqué leur autorité sera puni....».

- (146) Nypels, op. cit. III. p. 474 nr. 4.
 (147) V. H. 3/6/1935. Rev. Drt. pén. 1935. 845.
 (148) V. H. 23/6/1902. Pas. 1902. I. 290.
 (149) Boetstr. Tongeren 9/1/1935. Rechtsk. Wbl. 1934-35. 1161.

(150) Men kan het geval veronderstellen van de erfgenamen van den echtgenoot die art. 299 van het B.W.B. mag inroepen.

- (151) Nypels en Servais; op. cit. bij de bespreking van art. 450 SWB. nr. 6.
 (152) B. H. Gent. 5/11/1894. Pas. 1895. II. 160.
 (153) V. H. Fr. 5/8/1884. S. 1885. I. 156, contra : B. H. Luik 15/1/1891. Pas. 1891. II. 300. en Nypels en Servais op. cit. art. 452 nr. 5.

(154) Uiteenzetting van Eyssautier in «Revue du droit français», VIII, p. 1. 49.

- (155) V. H. 7/11/1887. Pas. 1888. I. 114.
 (156) Nypels (Législation criminelle) III, 396, nr 41, in nota onder art. 452 SWB. in de Vlaamsche tekst van Simon en De Beus.

- (157) R. H. Poitiers 11/7/1892. S. 1892, II, 284.
 (158) 31/1/1901. Pas. 1901. III. 228.
 (159) V. H. 16/1/1933. Pas. 1933, I, 73; J. Trib. 1933, 165; P. Pér. 1933, 189, J. P. 1933, 430.
 (160) B. H. Gent. 22/7/1882. Pas. 1882, II, 366.
 (161) B. H. Luik. 1879. Pas. 1880, II, 54 en B. H. Grenoble 19/3/1891. J. du Pal. 1892.2.8.

- (162) B. H. Dijon. 5/12/1890. J. du Parquet, 1891, II, 180.
 (163) Charleroi 2/12/1882. J. d. Trib. 1883. 188.
 (164) Brugge 7/4/1882. Pas. 1882. 146.
 (165) Leuven 8/12/1906. Pas. 1907.II.214.
 (166) Correct. Brussel 30/4/1924. Rev. Drt. pén. 1924. 617.
 (167) V. H. Fr. 11/7/1889. D. P. 1890.I.237. Rapport van Raadsheer Sallontin.

(168) Men merke op, dat de misdrijven van art. 2 van het Decreet op de Drukkers hier niet zijn vernoemd : ze zijn geheel aan deze studie vreemd. Art. 2 luidt inderdaad : «Al wie kwaadwillig en in het openbaar de bindende kracht der wetten aanrandt, of rechtstreeks aanzet om ze niet na te komen, wordt gestraft met....».

- (169) V. H. 19/1/1931. Pas. 1931.I.42.
 (170) V. H. 22/1/1917. Pas. 1917.I.374. Volgens dit arrest is ook eerroof tegen openbare ambtenaren onderworpen aan dezen korten verjaringstermijn. De recentere rechtspraak heeft dit, zooals uit nota 2 blijkt, tegengesproken.
 (171) Gent, 3/4/1901. Pas. 1901.II.268.
 (172) Brussel 3/3/1908. Rev. Drt. pén. 1908. 419; V. H. 9/10/1933. Pas. 1934.I.19. Brussel 17/1/1934. Rechtsk. Wbl. 1934-35. 73.
 (173) B. H. Brussel 29/3/1881. Pas. 1881.II.197.

(174) Impliciet wordt zulks gezegd in arresten V. H. 19/1/1931. Pas. 1931.I.42 en V. H. 22/1/1917. Pas. 1917.I.374. Expliciet in B. H. Brussel 20/6/1882. Pas. 1882, II, 238 en B. H. Gent, 10/11/1883. Pas. 1884, II, 96.

- (175) V. H. 12/5/1930.I.211.
 (176) B. H. Gent. 6/1/1928. Pas. 1928.II.74.
 (177) B. H. Gent, 31/1/1910. Pas. 1910, II, 105.
 (178) Gent B. H. 12/3/1928. Pas. 1928.II.168.
 (179) V. H. Fr. 10/2/1888. J. du pal. 1888. 810. D. P. 1888.I.144. S. 1888.I.341.
 (180) Nypels en Servais, op. cit. III, p. 253.

BIZONDERE BIBLIOGRAFIE.

Schuermans «Code de la Presse»; Crahay «Traité des contraventions de police»; Blanche «Etudes»; Chauveau-Hélie «Théorie du code pénal»; Ch. Laurent «Etudes sur les délits de presse»; De Grattier «Commentaire des lois de la presse»; Ch. Laurent «Etude sur l'action publique en matière de presse» B. J. 1876. p. 39.; Laurent «La procédure en matière de presse» (Discours Bruxelles 87.); Dr. Netter «Deutsches und ausländisches Recht» Besonderer Teil, Band IV; A. Henry «De la protection de la fonction et du fonctionnaire contre les outrages et les violences»; Mittermaier «Examen des législations modernes relativement aux injures»; Th. Grellet-Dumazeau «Traité de la diffamation et de l'injure et de l'outrage»; E. Worms «Les attentats à l'honneur»; Chasson «Délits de la parole»; Fabreguette «Traité des infractions de la parole»; Mellor Alec «Le chantage dans les moeurs modernes et devant la loi» Paris Sirey 1937.

INHOUDSTAFEL

Inleiding :

Eerste Deel : Stelselmatige ontleding der misdrijven

HOOFDSTUK I. — Laster en eerroof

Afdeeling I : Algemeene begrippen.

- § 1. SWB van 1810.
- § 2. Begripsomschrijving.
- § 3. Redenen van het onderscheid.

Afdeeling II : Gemeenschappelijke constitutieve elementen.

A. Het kwaadwillig inzicht.

- § 1. Evolutie van het begrip.
- § 2. Bewijs der kwaadwilligheid.

B. Aantijging van een bepaald feit.

- § 1. Beteekenis van bepaald feit.
- § 2. Vorm der aantijging.
- § 3. Rol van het bepaald feit.

C. Het krenken der eer of het blootstellen aan de openbare verachting

D. Openbaarheid.

- § 1. Beteekenis.
- § 2. Aard der openbaarheid.
- § 3. Voorwaarden der openbaarheid.
 - a) Mondelinge aantijgingen.
 - b) Niet mondelinge aantijgingen.
 - 1) Openbaar gemaakte geschriften.
 - 2) Niet openbaar gemaakte geschriften maar aan verscheidene personen medegedeeld.
- § 4. Openbaarheid en bevoegdheid.

HOOFDSTUK II. — Laterlijke aangifte en lasterlijke aantijgingen tegen een ondergeschikte.

I. Bepalingen en onderscheid.

II. Bestaansreden.

III. De lasterlijke aangifte en de getuigenis.

IV. Wettelijk vereischte voorwaarden :

- 1) een aantijging.
- 2) tegen een bepaald persoon.
- 3) een valsheid.
- 4) kwaadwilligheid
- 5) schriftelijke vorm.
- 6) aan de overheid :
 - a) overheid.
 - b) bevoegde overheid.

V. Vorm der lasterlijke aangifte : openbaarheid.

HOOFDSTUK III. — Kwaadwillige ruchtbaarmaking.

I. Bepaling

II. Bestanddeelen.

- 1) Kwaadwilligheid.
- 2) Wettelijk bewijs.

HOOFDSTUK IV. — De beleedigingen

I. Juridische beteekenis.

II. De beleediging als overtreding.

III. Het begrip : grove beleediging.

IV. Beleediging als wanbedrijf.

- a) Vereischte voorwaarden.
- b) Soorten : 1. door woorden
- 2. door geschriften.
- 3. door daden
- 4. door prenten.
- 5. door zinnebeelden.

Tweede Deel: Rechtsbegrippen gemeen aan al deze misdrijven

HOOFDSTUK I. — Het bewijs der aangetijgde feiten.

- 1) Het wettelijk bewijs en het verschil tusschen laster en eerroof.
- 2) Aantijgingen betreffende het privaat leven.
- 3) Aantijgingen betreffende de uitoefening van openbare ambten.
 - a) bepaling: uitoefening openbare ambten.
 - b) ambtenaar onbevoegd.
 - c) bijzondere gevallen.
- 4) Wijze van bewijsvoering.
 - a) laster en eerroof.
 - b) lasterlijke aangifte.
 - c) belediging of smaad.
 - d) onmogelijkheid van bewijs.

HOOFDSTUK II. — Wijze van vervolging: de klacht.

- 1) Belediging vervolgbaar op klacht.
- 2) Belediging vervolgbaar zonder klacht.
- 3) Reden van het onderscheid.

- 4) Door wie moet de klacht ingediend worden.
- 5) Vorm der klacht.

HOOFDSTUK III. — Aanrandingen vóór de Rechtbanken

- 1) Uitlatingen der partijen op de terechtzittingen.
- 2) De ter rechtbank gesproken woorden.
- 3) De geschriften volgens art. 452 SWB.

HOOFDSTUK IV. — De Bevoegdheid

- 1) Bevoegdheid «ratione loci»
- 2) Bevoegdheid «ratione materiae»
 - a) het assisenhof.
 - b) de correctionneele rechtbank.
 - c) de politierechtbank.
 - d) burgerlijke vorderingen.

HOOFDSTUK V. — De verjaring

- 1) Algemeene regel: laster en eerroof.
- 2) Uitzonderingen.

HOOFDSTUK VI. — Het dekreet van 20 Juli 1831

Algemeene beschouwingen.
BESLUIT.

ERRATUM

Tengevolge van een nalatigheid van den zetter is er een gedeelte van den titel van het hoofdartikel der vorige week weggelaten.

Er diende namelijk vermeld te worden achter den naam van den Heer Calewaert «Licentiaat

in Criminologische Wetenschappen van de Vrije Universiteit te Brussel». De wet van 21 November 1938 in haar art. 6 legt inderdaad de verplichting op achter den titel in kwestie steeds de inrichting te vermelden die het diploma heeft verleend.

RECHTSPRAAK

305

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 11 October 1938.

Voorzitter: M. Rolin.
O. M.: M. L. Cornil.

REGELING VAN RECHTSGEBIED. — TWEE VONNISSEN WAARBIJ EENZELFDE PERSOON FAILLIET WORDT VERKLAARD. — SCHIJNBAAR TEGENSTRIJDIGE BESLISSINGEN. — TOELATING AAN EEN DER CURATOREN OM TE DAGVAARDEN TOT HET BEKOMEN VAN EEN REGELING VAN RECHTSGEBIED.

Wanneer eenzelfde persoon door twee verschillende beslissingen wordt failliet verklaard, verleent het Hof van Cassatie aan een der Curatoren toelating om den anderen Curator te dagvaarden ten einde eene regeling van rechtsgebied te bekomen. De afwikkeling van het faillissement zal opgeschorst blijven tot wanneer het Hof uitspraak zal gedaan hebben.

Mr J. Pollet t/ Mr Willem Melis,
Curatoren van het faillissement van G. van Butsel.

Het Hof, gehoord Raadsheer Fontaine in zijn verslag en op de conclusiën van den heer Leon Cornil, Advocaat-Generaal;

Gezien het verzoekschrift tot regeling van rechtsgebied door Mr. de Winde, advocaat bij het Verbrekingshof, ingediend;

Gelet op artikel 363 en 364 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;

Overwegende dat een vonnis der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen in dato 1 Juni 1933, den heer Gerard van Butsel failliet heeft verklaard en Mr. Marcel de Wandelaar als Curator heeft aangeduid; dat Mr. de Wandelaar belet zijnde, dezelfde Rechtbank door vonnis van 3 Juni 1933, Mr J. Pollet, advocaat te Antwerpen, vertooger, benoemde in vervanging van Mr. de Wandelaar; dat het faillissement werd gesloten bij gebrek aan actieve bestanddeelen door vonnis van dezelfde Rechtbank in dato 3 November 1933;

Overwegende dat, ter andere zijde, dezelfde heer van Butsel ook failliet verklaard werd bij vonnis van de Rechtbank van Koophandel te St Niklaas in dato 5 December 1935 en Mr. Willem Melis, advocaat te St Niklaas werd aangesteld als Curator; dat van Butsel tegen dit vonnis verzet heeft aange tekend, op welk verzet dezelfde Rechtbank bij vonnis van 3 Januari 1936 afwijzend heeft beschikt; dat dit vonnis van faillietverklaring bekrachtigd werd door arrest van het Hof van Beroep te Gent in dato 10 April 1937;

Overwegende dat de Rechtbank van Koophandel

te Antwerpen op vraag van verzoeker bij vonnis van 25 September 1937 het faillissement van Van Butsel heeft heropend, zoodat er thans in hoofde van eenzelfde persoon twee faillissementen open verklaard werden; dat verzoeker tegen het arrest van het Hof van Beroep te Gent in dato 10 April 1937 als derde verzet heeft gedaan, maar dat het Hof te Gent, bij arrest in dato 31 Januari 1938 dit verzet door derden onontvankelijk heeft verklaard;

Overwegende dat deze verscheidene beslissingen een geschil te weeg brengen, die den gang van het gerecht belemmeren en die eene regeling van rechtsgebied schijnen te noodzaken;

Overwegende dat het noodzakelijk is aan de gevolgen van dit conflict een einde te stellen;

Om deze redenen:

Laat verzoeker toe Mr. Willem Melis, advocaat te St. Niklaas-Waas te doen dagvaarden, in zijne hoedanigheid van Curator van het faillissement van Gerard van Butsel in regeling van rechtsgebied voor de terechtzitting der Tweede Kamer van dit Hof i.d. 22 November 1938, om 9 uur en half; beveelt dat het verzoekschrift beteekend worde aan gezegde partij; beveelt de schorsing van alle procedure van faillissement aangaande den heer van Butsel voor de Rechtbanken van St. Niklaas en Antwerpen tot dat er zal beslist worden. Voorbehoudt de kosten.

306

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 14 Maart 1938.

Voorzitter: M. Joly.

Raadsheren: MM. Van Laethem en Bareel.

O. M.: M. Tomsin.

Pl.: Mters Coppieters de Gibson en Clynmans.

ONEERLIJKE MEDEDINGING. — HANDELSNAAM. — CRITERIUM.

De naam «Victoria» gebruikt voor een handel in witgoed en ondergoed vertoont geen oorspronkelijke eigenaardigheid die van aard is handelaars in een andere stad gevestigd, te beletten zich van dezen zelfden naam te bedienen bij het uitbaten van een soortgelijke handel. In casu was daarenboven «Victoria» de voornaam van de persoon aan dewelke de oneerlijke mededinging verweten werd.

Culot t/ Van de Sande

Aangezien beroepen te Antwerpen in 1931 eenen winkel voor den kleinhandel van confectie geopend hebben met het uithangbord: «Victoria» en dat zulks onder de benaming «Huis Victoria» in 't handelsregister opgenomen werd;

Aangezien ten jare 1926 of 1927 beroeper een verkoopmagazijn van witgoed, kleederen en onder-

goed, opende, vooreerst op den steenweg naar Charleroi en later in de Munthofstraat;

Dat de aard van deze winkel niet al te duidelijk te voorschijn komt;

In den beginne schijnt hij eerder eene bijzaak van de fabricatie, dan een huis tot den verkoop in het klein bestemd;

Dat de ligging van dien winkel aan beroeper wel zeker niet de toevallige cliënteel van inwoners uit Antwerpen of de provincie ter hand stelde;

Dat beroeper wel is waar bewijst dat van af 1929 hij buiten Brussel handel dreef, waarschijnlijk met behulp van handelsreizigers of reklaam en dat hij namelijk te Antwerpen sommige cliënten telde;

Aangezien aan dit zelfde huis sinds 1929 de benaming «Victoria» toegepast werd en dat beroeper onder die benaming met zijne cliënten handelde;

Aangezien beroeper echter niet bepaalt op welk oogenblik hij op zijn handelshuis het hangbord aanbracht;

Dat in alle geval, tot bij 't inspannen van dit geding, beroeper die benaming in 't Handelsregister niet liet opnemen;

Aangezien beroeper, die bijhuizen en kleinhandelswinkels in verscheidene steden en inzonderheid te Antwerpen opgericht heeft, aan beroepen het recht wil doen ontzeggen nog verder het uithangbord «Victoria» te gebruiken;

Overwegende dat de toeëigening in 1931 van dezen naam (voornaam van beroepene Wellens) zoowel als het gebruik ervan in 't verleden en nu nog door beroepen, aantoonen dat bij deze partijen de beooging eene daad van mededinging te stellen strijdig met de eerlijke handelsregelen niet voorkomt;

Dat, met uitzondering van elke bedoeling, de daad op zich zelve de vordering van beroeper niet rechtvaardigt;

Dat te rechte het bestreden bevel aanstipt dat er geene oorspronkelijke eigenaardigheden in deze benaming aanwezig zijn, derwijze dat het gebruik ervan in eene stad (Brussel) niet volstaat om andere handelaars te beletten zich van dezelfde benaming in eene andere stad te bedienen;

Aangezien in 1931, toen beroepen dit hangbord uitkozen, beroeper nog geen bijhuis buiten Brussel had opgericht en de enkele bestellingen die hij onder de benaming «Victoria» alsdan te Antwerpen kon opschrijven ontoereikend zijn om de daad van beroepen in eene ongeoorloofde handeling om te zetten;

Om deze redenen en die in 't bestreden bevel aangehaald:

Het Hof, gezien de wet van 15 Juni 1935, art. 2 en 24;

Verklaart het Beroep ongegrond, bevestigt het beroepen bevel;

Kosten ten laste van Beroeper;

Verleent aan beide partijen akte van hun voorbehoud op schadevergoedingsrecht.

Bovenstaand arrest bekrachtigt het bevel van de

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 26 November 1937.

Voorzitter : M. E. Sasse.

Referendaris : M. Ed. Baetens.

Pl. : Mters Coppieters de Gibson en Clynmans.

Aangezien aanlegger aanhaalt dat hij sinds jaren een gewichtig confectiehuis voor Damen uitbaat, in verschillende steden van het Land, met hoofdzetel te Brussel, dat hij sinds 1927 gebruikt als uithangbord de naam «Victoria»;

Dat hij, sinds de aanvang van het jaar 1936 een bijhuis opende te Antwerpen, op hetwelk hij het uithangbord «Victoria» plaatste;

Dat te dier gelegenheid hij vernam dat er in de Carnotstraat 138, te Antwerpen, sinds kort een zelfden handel uitgebaat werd door verweerders, die dezelfde benaming «Victoria» droeg, en aanlegger verzoekt ons dienvolgens verbod op te leggen aan verweerders, die benaming nog te gebruiken;

Aangezien het blijkt uit de bestanddeelen van de bundels, de uitleggingen verschaft ter zitting en de besluiten der partijen, dat het bijhuis geopend door aanlegger gelegen, is Meir, te Antwerpen, de handel der verweerders Carnotstraat 138 : dus in een gansch ander stadsgedeelte;

Dat de benaming «Victoria», door de verweerders gebruikt, gansch anders is opgevat als door aanlegger;

Dat, inderdaad, het woord «Victoria» door verweerders zonder meer op het uitstalraam vermeld staat, dan wanneer aanlegger het op eene fantastische wijze gebruikt, met in de letters in het midden een vrouwpersoon;

Aangezien verweerders de benaming «Victoria» reeds gebruikten sinds 1931, zooals het blijkt uit de inschrijving in het handelsregister;

Dat alzoo verweerders de prioriteit van gebruik van de benaming «Victoria» bezitten te Antwerpen;

Aangezien aanlegger ten onrechte beweert dat, gezien de huidige gemakkelijke verbindingen en den korten afstand tusschen de steden in België, de prioriteit van gebruik moet gelden voor heel het land, wanneer het gelijkaardige huizen betreft;

Aangezien die regel mogelijk wel kan aangenomen worden als het eene uitzonderlijke benaming betreft, wier gebruik kan aanzien worden als eene uitvinding van den handelaar, die ze het eerst heeft toegepast, maar dat ter zake de benaming «Victoria» banaal is en het gebruik ervan door verweerders natuurlijk kan uitgelegd worden daar ze de voornaam is van tweede verweerster;

Aangezien nog dient opgemerkt te worden dat op de glazen-ingangdeur van den winkel van verweerders de naam van verweerders aangeduid is en op de vitrien, onder de benaming «Victoria» vermeld is dat het huis geen Bijhuizen heeft;

Aangezien dus tusschen het handelshuis van aanlegger en dit van verweerders geen verwarring mogelijk is.

Om deze redenen :

Wij, voorzitter der Rechtbank van Koophandel, zetelende te Antwerpen, gelijkvormig de rechtspleging in Kortgeding, bij toepassing van het K. B. N° 55 en 23 December 1934, melding makend dat de beschikkingen van het artikel 2 der Wet van 15 Juni 1935 toegepast werden.

Wijzen aanlegger af van zijnen eisch en leggen de kosten ten zijnen laste.

307

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

23 December 1938.

Voorzitter : M. Malgand.

Op. Min. : M. Sevens.

Pleiter : Mr Jos. De Raedemaeker.

AANNEMING. — LASTENKOHIER. — BEDING. — BETWISTINGEN TE REGELEN DOOR BOUWMEESTER TOT EN MET EINDAANVAARDING. — DRAAGWIJDTE.

Het beding in een lastenkohier luidend als volgt: « Alle betwistingen van welken aard ook welke tijdens den loop der werken zouden ontstaan tot en met de eindaanvaarding inbegrepen, alsook diegene betreffende de meer of minder gedane werken en de afkeuring derzelve, worden steeds onwederroepelijk door den bouwmeester geregeld afgedaan », moet aldus worden gelezen dat gedurende den ganschen tijd van de uitvoering der overeenkomst de bouwmeester alleen te beslissen zal hebben en de aan-nemer al hetgeen hem zal voorgeschreven zijn, zal moeten uitvoeren.

Derhalve zal in geval van betwisting de bouwmeester zich eerst moeten uitspreken. Voor deze uitspraak dient de vraag voor de Rechtbank niet ontvankelijk te worden verklaard.

Pels t/ Haepers en Ottelohe en Maes.

Aangezien de zaken ingeschreven onder nummers 64424, 64840 en 65138 verknocht zijn en dienen samengevoegd te worden;

Aangezien op 23 Maart 1936 tusschen Pels en Haepers een kontrakt in dubbel geteekend werd voor de uitvoering van den kwestigen bouw, met de melding dat de bouw uitgevoerd zou worden volgens «bijgaand lastkohier en plan»;

Aangezien bedoeld lastkohier door beide partijen neergelegd wordt en de tekst ervan door niemand betwist wordt;

Aangezien art. 9 van dit stuk bepaalt : « Alle betwistingen van welken aard ook welke tijdens den loop der werken zouden ontstaan tot en met de eindaanvaarding inbegrepen, alsook diegene betreffende de meer of mindere gedane werken en de afkeuring derzelve, worden steeds onwederroepelijk door den bouwmeester geregeld afgedaan »;

Aangezien het voorwerp van dit beding volgens zijn tekst hierin bestaat « alle betwistingen » af te doen;

Aangezien deze omschrijving, die de meest algemeene is voor den aard van het voorwerp, gevolgd wordt door eene omschrijving van den tijd gedu-

rende denwelken dit voorwerp zal bestaan, omschrijving die insgelijks de meest breede is, namelijk : tot en met de eindaanvaarding;

Aangezien weliswaar de vraag gesteld kan worden of de woorden «tijdens den loop der werken» niet anderzijds geschreven werden als eene beperking van het beding en aldus zouden moeten uitgelegd worden dat het gansche beding slechts zou slaan op twistpunten die bij de feitelijke uitvoering der werken zouden ontstaan;

Aangezien hierop nochtans dient opgemerkt dat, zooals hooger gezegd, het de eerste woorden : «alle betwistingen» zijn die het begrip in zijnen aard omschrijven en dat zij de meest stellige en de meest algemeene zijn waartegen de beperkende uitlegging uit eenen volzin spruit die in de eerste plaats eene tijdsbepaling bevat;

Aangezien de zin waarin het woord «werken» gebruikt werd volkomen klaar wordt indien men het woord in zijn verband in den ganschen volzin plaatst, daar eenerzijds het woord iets moet beduiden dat tot op het oogenblik van de eindaanvaarding kan duren, en anderzijds «werken» duidelijk integenstelling geplaatst wordt met «meerdere of mindere werken» derwijze dat het woord stellig niet in zijnen concreten en materieelen zin genomen is daar vanaf het jaar vóór de eindaanvaarding deze geëindigd zijn maar wel abstrakt opgevat is als beduidende : het voorwerp van het ondernemen, met inbegrip van de desgevallende meerdere werken;

Aangezien deze uitlegging bevestigd wordt door het daaropvolgend art. 14 dat voorziet dat gedurende de twaalf maanden die normaal aan de eindaanvaarding voorafgaan, de aannemer alle gebreken zal moeten herstellen en dit opnieuw volgens eene beslissing die enkel van den bouwmeester moet afhangen;

Aangezien de strekking van het kontrakt dus stellig deze is dat gedurende den ganschen tijd van de uitvoering van de overeenkomst de bouwmeester alleen te beslissen zal hebben en de aannemer al hetgeen hem zal voorgeschreven zijn, zal moeten uitvoeren;

Aangezien zulk beding weliswaar een groot vertrouwen in den bouwmeester veronderstelt, zoowel vanwege den eigenaar als vanwege den aannemer, maar dit niet in het minst tegen de bestaande verbintenissen ingeroepen kan worden, en zelfs indien de bouwmeester moet aanzien worden als een scheidsrechter die een zeker belang heeft in het geding dit volgens art. 1014 W. B. Rpl. geen aanleiding tot wraking is daar de toestand van begin af bestond;

Aangezien overigens de rechten van den eigenaar volgens deze bedingen al hun kracht moeten hernemen, op het oogenblik der eindaanvaarding;

Aangezien niet alleen geen van beide verweerders aan gezegde bedingen verzaakt heeft maar beiden integendeel de uitvoering daarvan geëischt hebben en allereerst de bouwmeester in zijn brief van 19 Oktober 1937 aan aanlegger;

Aangezien de bouwmeester uitdrukkelijk in den-

zelfden brief verklaard heeft dat hij het bestaan van gebreken erkende;

Aangezien aanlegger dus zonder reden en in tegenspraak met de overeenkomst rechtsplegingen heeft begonnen die stellig te kennen gaven dat hij weigerde den door art. 9 aangeduiden weg te volgen;

Aangezien de aannemer en ook de bouwmeester die, het beding dat in zijn voordeel gedaan werd, aangenomen heeft, integendeel het recht hebben zich op dit artikel te beroepen;

Aangezien dus de bouwmeester eerst zal moeten beslissen over de kwetste twistpunten en het slechts daarna, na voltooiing der bevolen werken is, dat de vraag van de volmaakte uitvoering van den bouw zich zal stellen;

Aangezien de tegenwoordige eisch bijgevolg niet ontvankelijk dient verklaard en de inzake roeping door verweerders gedaan geen voorwerp meer heeft, maar de door dezen gevoerde rechtspleging het logisch gevolg is van den hoofdeisch en de kosten ten laste van aanlegger dienen gelegd;

Om deze redenen :

De Rechtbank;

Verklaart zoowel den hoofdeisch als de inzake roepingen niet ontvankelijk;

Veroordeelt Pels tot al de kosten.

308

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

7 April 1939.

Voorzitter : M. Byvoet.

Pleiters : Mrs Willems en Ducamp.

SCHEIDING VAN TAFEL EN BED. — VOORLOOPIGE MAATREGELEN. — VERBLIJFPLAATS DER VROUW.

Zoo 'er daartoe uitzonderlijke redenen bestaan kan de man, tegen wien de scheiding van tafel en bed ingespannen wordt, gedwongen worden op verzoek zijner vrouw, de echtelijke woning te verlaten.

Snijers t/ Duvivier.

Overwegende dat de eisch, ingeleid door regelmatig geboekt exploit van deurwaarder Willems, te Hasselt, den 24 Maart l.l., er toe strekt verweerder tegen wien aanlegster een eisch tot scheiding van tafel en bed heeft ingespannen, verbod te hooren doen de gemeenschappelijke woning te blijven betrekken, gedurende de rechtspleging;

Overwegende dat ingevolge de art. 269 B. W. en 875 W.B.R. de echtgenootte gemachtigd kan worden om, gedurende de rechtspleging in echtscheiding of in scheiding van tafel en bed, niet langer onder hetzelfde dak te moeten verblijven met haar man en dat geen enkel artikel der wet er zich tegen verzet dat het afzonderlijk verblijf voor haar de echtelijke woning zij;

Overwegende nochtans dat er daartoe uitzonderlijke redenen voorhanden moeten zijn wijl een der-

gelijke maatregel inbreuk maakt op het mansgezag aan den echtgenoot voorbehouden;

Overwegende dat in onderhavig geval de echtelijke woning eigen is aan aanlegster en aan hare beide kinderen gesproken uit een eerste huwelijk;

Overwegende dat verweerder voorheen reeds in failliet gesteld is geworden en dat al zijne meubelen openbaar verkocht zijn geworden zoodat hij over geen meubelen meer beschikt in de echtelijke woning;

Overwegende dat verweerder geschikt is om het beroep van handelsreiziger uit te oefenen en dat hij dat beroep kan voortzetten ook wanneer hij niet meer in de echtelijke woning verblijft;

Overwegende dat het hem vrijstaat een eisch in te dienen tegen aanlegster in betaling van onderhoudskosten zoo zijn verdiensten ontoereikend zijn om een afzonderlijke woning te bekostigen;

Overwegende dat de kinderen uit het eerste huwelijk gesproken meerderjarig zijn of op het punt dat te worden en dat zij niet verplicht kunnen worden de woning te verlaten die deels hun eigendom is;

Overwegende dat er dien ten gevolge uitzonderlijke omstandigheden voor handen zijn om aanlegster toe te laten de echtelijke woning te blijven betrekken samen met hare kinderen ter uitsluiting van haren echtgenoot;

Om deze beweegredenen :

Wij, Xavier Bijvoet, Voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg zitting houdende te Hasselt, zetelende als Rechter in Kortgeding, bijgestaan door Jan Joosten, griffier, de voorschriften van art. 2, 30 en 37 Wet van 15 Juni 1935 nageleefd geweest zijnde;

Voorloopig uitspraak doende onder voorbehoud van alle rechten der partijen en zonder eenige ook welkdanige schadelijke erkenning voor elk hunner, verklaren aanlegster gegrond in haren eisch, machtigen haar om de echtelijke woning te blijven betrekken ter uitsluiting van haar echtgenoot gedurende de ingestelde rechtspleging;

Beveelt dat verweerder deze woning zal verlaten binnen de drie dagen na de beteekening van dit bevel en verbiedt hem dezelve nog te betrekken tegen den wil in van aanlegster gedurende de rechtspleging;

Machtigt desnoods aanlegster er hem uit te zetten door alle rechtsmiddelen;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verklaart tegenwoordig bevelschrift uitvoerbaar op de minuut overeenkomstig art. 801 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

Vlaamsche Juristen
Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!

309

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

20 December 1938.

Voorzitter : M. Verschuren.

Rechters : MM. Verbeke en De Smedt.

Referendaris : M. L. Thuysbaert.

Pleiters : Mrs d'Hanens en Coljon.

VERBINTENISSEN. — TERMIJNEN VAN RESPIT. — ART. 1244 B. W. — TOEPASSINGSVOORWAARDEN.

Art. 1244 B. W. dat aan den rechter toelaat een of meer termijnen van respit toe te kennen moet met groote omzichtigheid door hem worden toegepast. Kan er alleen beroep op doen de debiteur die zich beroepen kan op niet te voorziene ongelukkige omstandigheden die zijn geldelijken toestand, na het aangaan der verbintenissen, zijn komen bezwaren; als dusdanig kunnen niet worden ingeroepen oorlogsinvaliditeit en economische crisis.

N. V. Etablissements Meert t/ G...

Gezien de geregistreerde dagvaarding van 5 November 1938;

Aangezien de eisch strekt « tot betaling van 185,192,65 fr., voor de redenen en volgens afrekening overgeschreven aan het hoofd der inleidende dagvaarding, vermeerderd met de gerechtelijke intresten en de proceskosten; dit bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg »;

Aangezien gedaagde niet betwist het gevorderde bedrag verschuldigd te zijn, doch vraagt dat de Rechtbank voor de betaling termijnen zou toestaan gaande van 1 Januari 1939 tot October 1942;

Aangezien, echter, de door verweerder aangevoerde gronden voor het bekomen van betalings-termijnen, namelijk : zijn oorlogsinvaliditeit en de economische crisis, niet afdoende zijn;

dat, inderdaad, de invaliditeitsgraad van verweerder reeds erkend werd in Mei 1935;

dat, anderzijds, niet kan betwist worden dat de thans heerschende economische crisis reeds op de zaken drukte op het tijdstip waarop verweerder de koopwaren heeft aangekocht, minstens het grootste deel ervan, en de daarop betrekking hebbende betalingsvoorwaarden aanvaard heeft;

dat het dus ter zake niet gaat om niet te voorziene ongelukkige omstandigheden die den geldelijken toestand van verweerder zijn komen bezwaren met als gevolg dat hij thans onmogelijk kan betalen; hetgeen nochtans vereischt is voor de toepassing van art. 1244 B.W. (R. v. K. Gent, 13 April en 16 Maart 1935; Hof van Ber. Gent, 5 Juni 1935; J. C. Fl. 1935, bl. 39, Nr 5498 en bl. 127, Nr 5525);

dat, ten andere, art. 1244 B.W., gewijzigd door de wet van 30 Juli 1938, beveelt aan den rechter die wenscht, in aanmerking van den ongelukkigen toestand van den schuldenaar die te goeder trouw is, dezen schuldenaar een of meer termijnen van respit te verleen, deze bevoegdheid, die inbreuk maakt op de onschendbaarheid der overeenkom-

sten, met een zeer groote omzichtigheid te gebruiken (Kluyskens, «De Verbintenissen», 3e druk, bl. 250, Nr 171) en, namelijk, rekening te houden met het uitstel dat de schuldenaar reeds in feite genoten heeft (Wet v. 20 Juni 1938, art. 1, al. 2);

Aangezien de aanlegster, reeds in Mei 1937, aan verweerder termijnen heeft toegestaan voor de afbetaling van de toenmaals bestaande schuld; dat, echter, van Juli 1938 tot November daaropvolgende, verweerder in gebreke is gebleven een bedrag van ongeveer 24.000 fr. te betalen in uitvoering van bewuste overeenkomst; dat dergelijke houding niet van aard is vertrouwen in te boezemen;

dat, anderzijds, het voorstel van verweerder, hetwelk de afbetalingen verdeelt over een tijdperk van vier jaar, strijdig is met den geest en de letter van de wet die wil dat, in den regel, het te verleen uitstel matig weze; da teen langer uitstel zou dienen afhankelijk gesteld van een borgstelling, van een pandgeving of, in belangrijke zaken als deze, van het vestigen van een hypotheek (Kluyskens, bl. 251);

Aangezien verweerder geen enkele waarborg van dien aard aan zijn schuldeischer aanbiedt;

dat, in die voorwaarden, zijn voorstel tot afbetaling als onaannemelijk dient afgewezen te worden; Om deze redenen:

De Rechtbank, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verleent aan de aanlegster akte dat ze verklaart ter zitting een check groot 3000 frank op rekening ontvangen te hebben en haar eisch met dit bedrag te verminderen, met dien verstande dat ze deze betaling enkel aanvaardt onder voorbehoud van haar besluiten strekkende tot volledige afbetaling zonder termijn en zonder aanvaarding der voorstellen van verweerder; zegt voor recht dat er geen aanleiding bestaat om betalingstermijnen toe te staan; dienvolgens, veroordeelt verweerder fr. 183.192,65 aan de aanlegster te betalen, vermeerderd met den gerechtelijken intrest op deze som; verwijst verweerder in de kosten;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

INGEZONDEN BIJDRAGEN

VERANTWOORDELIJKHEID VAN AANNEMER EN BOUWMEESTER

RECHTSDWANG.

RECHTSVORDERING.

RECHTSPLEGING.

1) Rechtsdwang. - Algemeene beschouwingen.

Hoe zal men zich in rechte voorzien, wanneer de wettelijke vereischten tot de tienjarige verantwoordelijkheid van aannemer en (of) bouwmeester verenigd zijn?

De rechtsdwang is van verschillenden aard:

a) de rechtsvordering voor de Rechtbank strekkende tot schadevergoeding, herstel der slecht uitgevoerde werken en de gebreken of afbraak en herbouw met subsidiairlijk, als dwangmiddel, de uitvoering der werken door een anderen aannemer, of de verbreking van het aannemingscontract;

b) de subsidiaire vraag voor de Rechtbank, tot benoeming van deskundigen;

c) de rechtsvordering in kortgeding tot benoeming van deskundigen.

2) De rechtsvordering tot schadevergoeding en subsidiaire vragen voor de Rechtbank.

Wat de rechtsvordering tot schadevergoeding betreft, spruitende uit art. 1792 en 2270 B.W., zijn art. 1149 en volgende van het B. W. toepasselijk (afdeeling der schadevergoedingen, die ontstaan uit de niet-uitvoering van verbintenissen). Er is immers in deze tekortkoming aan contractuele verplichtingen.

De schadevergoeding tot dewelke de eigenaar (schuldeischer inzake) gerechtigd is, bestaat in het algemeen in het verlies, dat hij geleden heeft (*damnum emergens*) en in de winst waarvan hij beroofd werd (*lucrum cessans*) (art. 1149 B.W.). (1)

Bouwmeester en aannemer zijn nochtans slechts tot deze schadevergoeding gehouden, die een onmiddellijk en rechtstreeksch gevolg is van de niet uitvoering der verbintenis (1151 B.W.). (2)

Dienaangaande haalt L. Terneus een typisch geval aan: (3) In 1914 begon men boven een gebouw eene feestzaal te maken. Terwijl het werk aan den gang was, brak de oorlog uit. Het werk werd stop gezet. Twee jaar nadien stortte de in beton opgetrokken feestzaal in. De eigenaar spoedt zich naar den rechter voor kortgeding (*référé*), die terstond deskundigen aanstelt. Niet minder dan vier jaren verlopen alvorens deze lieden hun verslag indienen. Het is niet malsch voor den aannemer, want de rechters verklaren namelijk: «aangezien de mannen der kunst vaststellen dat deze betonconstructie, zooals zij gemaakt werd, d.i. slecht opgevat en slecht of niet berekend, niet kon blijven staan, en dat de aannemer niet beweren kan dat de instorting te wijten is aan andere werken die in het gebouw verricht werden...»

Welke vergoeding viel nu ten laste van den aannemer?

In 1916 zou (aldus de deskundigen) de herbouwing 40,000 frank gekost hebben. Maar in 1920, uit hoofde der ongehoorde verhooging van loonen en prijzen, zou dit eene uitgave van 230,000 frank veroorzaakt hebben. En tot zulke vergoeding veroordeelde de 1ste rechter den ongelukkigen aannemer.

Maar het Hof dacht er anders over en paste art. 1150 B. W. toe, dat den schuldenaar geene andere vergoeding oplegt dan degene die *men heeft kunnen voorzien tijdens het contract, wel te verstaan*, als er vanwege den schuldenaar geen bedrog, geene kwaadwiligheid in 't spel is. Welnu, toen de overeenkomst gesloten werd, kon enkel een risico van 40,000 fr. voorzien worden, volgens de prijzen van den dag. De schade die voortsproot uit de latere prijsverhoging, de traagheid der experten en ook de nalatigheid des eigenaars, die niets deed om de deskundigen tot meer spoed aan te zetten, konden den aannemer niet aangerekend worden. Overigens die heele bijkomende prejuditie was toch het onmiddellijk en rechtstreeksch gevolg van het ongeval niet. (zie art. 1151).

En daarom werd de vergoeding teruggebracht op de 40,000 fr. waarvan hierboven sprake. Het overige werd ten laste van den eigenaar gelegd.

Het bedrag der toe te kennen schadevergoedingen zal, door de Rechtbank vastgesteld worden, hetzij naar de gegevens door partijen aangegeven, hetzij — hetgeen meestal het geval is — na deskundig onderzoek, door een eerste vonnis bevelen.

Buiten de eigenlijke schadevergoeding, mag de Rechtbank, op aanvraag van den eigenaar, het herstel der slecht uitgevoerde werken en der gebreken bevelen, alle werken doen uitvoeren, op de kosten van den

verweerder, noodzakelijk bevonden om aan het gebouw, den voldoende waarborg van sterkte en veiligheid te verzekeren, (4) en zelfs, zoo de herstellingswerken onmogelijk of ontoereikend zouden bevonden worden, den herbouw, na afbraak, van het gebouw bevelen. - Voor gebreken, die van zulken ernstigen aard niet zijn, zullen de Rechtbanken, zich meestal beperken tot de veroordeeling tot schadevergoeding.

Tezelfdertijd als de voorname eisch tot schadevergoeding, herstel of herbouw, kan men reeds, in subsidiaire orde, om bewijs te leveren der gewraakte gebreken, de aanstelling vragen van een of meer deskundigen, die voor taak zullen hebben, het werk te onderzoeken met het oog op de gebreken, de beschrijving ervan te doen, de opgelopen of nog op te loopen schade vast te stellen, de vermindering van waarde van het gebouw te schatten, enz.

Zelfs om het rechtsgeding iet wat te bespoedigen, en den wettelijken termijn te verkorten, kan er een verzoekschrift te dien einde aan den Voorzitter voorgelegd worden. Het valt nochtans te betreuren dat deskundigen zooveel tijd noodig hebben om hun verslag neer te leggen. De Rechtbank zal wijs handelen met een termijn voor de neerlegging van het verslag vast te stellen.

Eindelijk, voor het geval de herstelling of de herbouw binnen een zekeren termijn niet zou uitgevoerd worden, mag men de gedwongen uitvoering door een ander aannemer, de verbreking der aangegane overeenkomst ten titel van dwangmiddel vragen.

De Rechtbanken behouden dienaangaande een volkomen recht van beoordeeling, en namelijk betreffende de *gegrondheid der geopperde klachten*. Uit het deskundig onderzoek kan blijken dat de bestatigde gebreken eigenlijk geringe fouten zijn, die, ofwel den eisch gesteund op art. 1792 en 2270 B. W. niet verrechtvaardigen, of minstens een kleine geldelijke vergoeding wettigen. (5)

De Rechtbanken beoordeelen ook of de gebrekkige werken, ja dan neen dienen afgebroken en herbouwd, ofwel of er integendeel slechts wijzigingen, op de kosten van den aannemer, moeten aangebracht worden.

« Jugé que les juges ont la faculté d'apprécier souverainement si les ouvrages construits par contravention à un contrat doivent être ou non détruits.... » (6). Spijtig ook dat de rechtbanken *meestal* de verslagen van deskundigen als onberispelijk beschouwen en bekrachtigen, hoewel soms grove dwalingen erin te bespeuren zijn!

De bouwheer mag hetzij de herstelling vragen door een anderen aannemer, op de kosten van gedaagde, hetzij dezen laatste zelf tot herstel doen veroordeelen, en bij gebrek dit te doen, binnen een te bepalen termijn, de verbreking der overeenkomst doen uitspreken. (7)

3) De Rechtsvordering in Kortgeding.

Het kan gebeuren dat er hoogdringendheid bestaat voor de onmiddellijke bestatiging van den toestand; zoo b.v. om ongevallen te voorkomen moeten er soms dringende maatregelen genomen worden, — herstellingswerken enz., die het bewijs der gebreken zouden moeilijker maken.

Men weet daarbij ook dat de eigenaar, die zijn rechtsvordering wil behouden, er zich wel moet van onthouden, daden te stellen welke later een verzaking aan zijn recht zou kunnen doen vermoeden, zoo b.v. de gebreken laten herstellen of de werken doen wijzigen zonder voorbehoud of zonder kennisgeving.

Indien er dus merkkelijk gevaar bestaat voor instorting, of risico van verdere benadeeling of wijziging

van den toestand, zal de eigenaar, bij hoogdringendheid voor den voorzitter der Rechtbank (van eersten aanleg of der Koophandelsrechtbank volgens de bevoegdheid) zetelende in kortgeding doen dagvaarden, ten einde, *ten voorloopigen titel*, een of meer deskundigen te doen aanstellen die voor taak zullen hebben, het gebouw te zien, de gebreken te onderzoeken, de beschrijving ervan op te maken, de opgelopen of nog op te loopen schade te bepalen, de oorzaak dezer schade vast te stellen, alsook de vermindering van waarde te schatten, die het gebouw hierdoor ondergaat. Kosten voorbehouden. Zekere gedeelten van deze taak zullen soms met recht, voor den Rechter in kortgeding, afgewezen worden, daar zij niet van voorloopigen aard zijn. Trouwens tot de ontvankelijkheid dezer vordering, wordt het bewijs van *hoogdringendheid* vereischt.

De rechtsvordering in kortgeding heeft het groot nadeel, dat, door haar voorloopigen aard, de aan de deskundigen op te leggen taak, niet zoo uitgebreid zal kunnen zijn als in de rechtsvordering voor de Rechtbank. Men kan er immers moeilijk de noodige gegevens uit trekken, voor de definitieve beslissing der hoofdvordering.

4) Bevoegdheid.

Voor den bouwheer, is het aannemingscontract, in 't algemeen, van burgerlijken aard. De rechtsvorderingen ingespannen door den aannemer tegen den bouwheer (b.v. strekkende tot betaling van den aannemingsprijs) zullen dus in 't algemeen voor de burgerlijke Rechtbank van eersten aanleg gebracht worden (minstens boven 2500 frank, zooniet voor den Vrederichter) al is de bouwheer handelaar, telkens de werken van *onroerenden aard zijn*. (8)

Voor den *aannemer*, integendeel, die volgens art. 2 der wet van 15 December 1872, handelaar is, is het aannemingscontract, een handelszaak, zoodat rechtsvorderingen door den bouwheer tegen den aannemer ingespannen, in 't algemeen voor de Koophandelsrechtbank zullen gebracht worden, telkens de verbintenis, waarvan de bouwheer tegenover den aannemer gewag maakt, geen oorzaak heeft, vreemd aan zijn handel. De eisch van den bouwheer, gesteund op art. 1792 en 2270 B. W. tegen den aannemer, zal dus in 't algemeen voor de Koophandelsrechtbank gebracht worden.

De *bouwmeester* is integendeel geen handelaar (wel de bouwmeester-aannemer). Hij is dus onderhoorig aan de Burgerlijke Rechtbank, namelijk voor vorderingen gesteund op art. 1792, 2270 B. W.

Wanneer een rechtsvordering tegelijkertijd tegen den *aannemer* en den *bouwmeester* ingespannen is, en onverdeelbaar is (b.v. rechtsvordering tot verantwoordelijkheid) dan is de burgerlijke Rechtbank alleen bevoegd, zoowel tegenover den aannemer als tegenover den bouwmeester. Hoewel de eene handelaar en de andere een burger weze, hebben zij dezelfde verplichtingen, en hun verbintenis, alhoewel in natura deelbaar, wordt door de wet ondeelbaar verklaard, (art. 1218 B. W.) om reden dat de betrekking, waaronder de daad in de verbintenis beschouwd wordt, ze niet vatbaar maakt voor gedeeltelijke uitvoering (*individuum obligatione*, b.v. het bouwen van een huis).

Om tegenstrijdige vonnissen te beletten, is het noodzakelijk dat het geschil door een en hetzelfde vonnis beslecht worde. (9)

5) Door wie mag de rechtsvordering ingespannen worden?

Door den bouwheer, door zijn erfgenamen en door zijn schuldeischers. Deze rechtsvordering mag ook overgedragen en afgestaan worden.

De koper van het gebouw heeft insgelijks een rechtstreeksche rechtsoverdracht tegen aannemer en bouwmeester. (10)

L'action en responsabilité contre l'entrepreneur passe de plein droit à l'acquéreur et peut être directement intentée par ce dernier, sans l'intermédiaire de son vendeur. (11)

L'action que l'art. 1792 accorde contre les architectes et entrepreneurs suit le bâtiment en quelques mains qu'il passe et cesse d'appartenir au maître originaire de l'ouvrage qui l'a aliéné après sa construction, l'eut-il même, à raison des vices, dont il se plaint, vendu avec perte. (12)

6) Wanneer zal de rechtsoverdracht mogen ingespannen worden?

Men is niet verplicht te wachten, tot de verborgen gebreken die men vastgesteld heeft, noodlottige gevolgen gehad hebben; het is voldoende dat, binnen het tijdperk van 10 jaar, na de oplevering, verborgen gebreken, zich vertoonen, om den eisch van den eigenaar, strekkend tot herstel of schadevergoeding ontvankelijk te maken. (13).

De bouwheer mag nochtans geen de minste daad stellen, waaruit mocht blijken dat hij aan zijn rechtsoverdracht verzaakt heeft: aannemer en bouwmeester zijn tot herstel niet meer verplicht, zoo de noodige herstellingswerken reeds door den eigenaar zonder het minste voorbehoud gedaan werden.

7) Verhaalsvordering van bouwmeester tegen aannemer en van aannemer tegen bouwmeester.

In de rechtsoverdracht door den bouwheer ingespannen, kan de bouwmeester veroordeeld worden, uit hoofde eener schuld, die oorspronkelijk aan den aannemer dient toegerekend. De aannemer kan insgelijks veroordeeld worden, wegens eene schuld, die oorspronkelijk ten laste van den bouwmeester dient gesteld.

Bijvoorbeeld:

In het eerste geval: oplevering van gebrekkig materiaal.

In het tweede geval: uitvoering van plannen, uiterst gebrekkig.

In deze gevallen, kan er een verhaalsvordering hetzij door den bouwmeester tegen den aannemer hetzij door den aannemer tegen den bouwmeester, ingespannen worden, voor zooveel nochtans de veroordeeling van bouwmeester of aannemer de totale schade omvat, door den bouwheer geleden. Wanneer de Rechtbank, gelijk het dikwijls geschiedt, hun verantwoordelijkheid verdeelt, wegens hun respectieve schuld, dan bestaat er geen grond tot deze actie tot vrijwaring. Zij kunnen zich niet, den eenen voor den anderen tegen de gevolgen hunner respectieve schuld vrijwaren. De veroordeeling moet dus als een ondeelbaar geheel hetzij tegen bouwmeester hetzij tegen aannemer uitgesproken zijn om tot deze actie aanleiding te geven. (14)

Wij halen hier een belangrijk vonnis aan (15) waarin de Koophandelsrechtbank dergelijk verhaalsvordering te beslechten had, ingespannen door den bouwmeester tegen den aannemer, wegens gebreken die eigenlijk ten laste van den aannemer dienden gelegd.

« Il n'existe aucun contrat entre l'architecte et l'entrepreneur et l'architecte ne peut se prévaloir du contrat intervenu entre le maître de l'ouvrage et l'entrepreneur, les conventions n'ayant d'effet qu'entre les parties contractantes (C. c. art. 1165). Mais aux termes de l'art. 1251 par. 3 du C. c., il y a subrogation de plein droit, au profit de celui qui, étant tenu avec d'autres ou pour d'autres, au paiement de la dette,

avait intérêt à l'acquitter. De même il peut être fait état de l'existence d'un quasi contrat entre parties, à raison de l'entreprise à l'exécution de laquelle ils collaboraient tous deux; à raison de ce quasi-contrat et en exécution du contrat principal, avenant avec le propriétaire, l'entrepreneur devait suivre les instructions de l'architecte, qui avait, de son côté, l'obligation vis-à-vis de l'entrepreneur de vérifier les travaux et d'intervenir au cas où il estimait qu'il y avait contravention aux règles de l'art. »

« Or, dans les 2 hypothèses, l'entrepreneur actionné peut opposer à l'architecte, les exceptions qu'il pouvait opposer au propriétaire. Il peut, par conséquent, se prévaloir de ce que les vices apparents ont été couverts par l'agrément effectuée par le maître sur les conseils de l'architecte. Il s'en suit, que l'action récursoire de l'architecte en remboursement de l'indemnité payée, du chef de vices apparents, n'est pas recevable. Le paiement de semblable indemnité est la suite de l'inexécution de la surveillance, qui incombait à l'architecte et si cette surveillance s'était exercée, l'entrepreneur aurait pu aisément remédier aux suites de ses contraventions. L'action n'est fondée qu'en tant qu'elle poursuit le remboursement des indemnités payées pour vices cachés ou pour travaux inexécutés. En ce qui concerne les vices cachés, l'architecte, n'a commis aucune faute personnelle ni vis-à-vis du propriétaire, ni vis-à-vis de l'entrepreneur; en ce qui concerne les travaux inexécutés l'entrepreneur s'enrichirait au détriment de l'architecte, il n'avait pas à les lui rembourser. »

André RODENBACH,
lct. pleitb., Gent.

Uit « Verantwoordelijkheid van aannemer en bouwmeesters ». 1934. Boekh. Simon Stevin. Zennestraat, Brussel.

- (1) Verlies van genot-vermindering van huurwaarde: Cass. fr. 4 Juli 1910 (Gaz. Trib. 7 Juli 1910).
- (2) Cass. fr. 14 November 1900 (D. P. 1901 I, 153).
- (3) Zie artikel van L. Terneus in de Bouwkroniek, Zennestraat, 37, Brussel, Nr van 12 Februari 1923.
- (4) Zie Cass. fr. 3 December 1890 (Sir. 1894 I 343). Appel Douai 31 Juli 1897 (D. P. 1899-2-211).
- (5) Cass. fr. 25 Januari 1904 (D. P. 1904 I 239).
- (6) Cass. fr. 2 Februari 1904 (D. P. 1904 I 271).
- (7) Comm. Anvers 13 Dec. 1897 (Jur. Port Anvers 1898-58).
- (8) De Fransche Rechtspraak is in tegenovergestelden zin.
- (9) Zie Delvaux Entrepr. Trav. n° 14 en aangehaalde rechtspraak Civ. Brux. 27 Febr. 1912 (P.P. 1912-937).
- (10) Trib. Civ. Brux., 21 April 1896 (P.P. 1896 n° 1387).
- (11) Cass. b. 8 Juli 1886 (P. 1886, I, 300).
- (12) Trib. Brux., 21 April 1896 (Pas. 1896, III, 195).
- (13) Civ. Seine, 25 Febr. 1905 (Le Droit, 29 Sept. 1905).
- (14) Appel Paris, 17 Mei 1906 (Rev. Jur. Immob. 1906 299).
- (15) Trib. Comm. Brux., 10 Jan. 1911 (P. P. 1911-1349).

WETGEVING

WETSVOORSTEL houdende oprichting van een Nationaal Instituut voor Erkende Accountants en regeling van het beroep van accountant.

TOELICHTING

De economische toestand dezer laatste jaren en zijn weerslag op het openbaar spaarwezen hebben, eens te meer bewezen dat de op velerlei gebied te zijner beschikking staande controle-middelen ontbreken, of dat zij ondoelmatig zijn in de meeste andere gevallen.

Het spaarwezen, slachtoffer van zijn eigen zwakte doch eveneens van gewetenlooze of zorgeloze aanzokers, wordt drooggehaald door bedrijven waarvan het de ontwikkeling of de waarde niet doelmatig kan nagaan.

* * *

Deze vaststellingen hebben een gedachtenstrooming doen ontstaan ten gunste eener versterking der bescherming van het spaarwezen.

De opeenvolgende regeeringen hebben er een hunner hoofdbekommernissen van gemaakt en voerden reeds enkele hervormingen in o.m. een zekere controle op de banken en handelsvennootschappen.

Het arbeidsveld der banken is door den Staat beperkt en zij staan onder zijn voortdurende controle.

Eenzoo voor de openbare uitgiften van aandelen, titels en winstaandeelen.

Er blijft echter veel te doen; de huidige regeering neemt zich voor voort te gaan op den weg ingeslagen door haar voorgangers en t'allenkant zoeken de politieke partijen, de beroepsverenigingen en de juristen naar passende oplossingen.

De meeste dezer oplossingen, onder den jongsten indruk van gebreken die de gebeurtenissen der laatste jaren aan het licht brachten, strekken er alleen toe zekere bestaande instellingen te hervormen.

In het raam der handelsvennootschappen wil men het cumuleeren der mandaten van beheerder beperken, hun verantwoordelijkheid uitbreiden, de sociale werking toestaan aan zekere minderheden, aan beëdigde revisoren het monopolium der controle toevertrouwen, enz.

Ten slotte, zijn er die de benoeming wenschen van regeeringscommissarissen in al de parastatale organen.

Al deze hervormingsvoorstellen hebben deze hoedanigheid gemeen met de reeds verwezenlijkte, dat zij de oorzaken van tekortkomingen, die het spaarwezen noodlottig zijn, trachten uit te schakelen.

Maar alle vertoonen eveneens gezamenlijk zwakheden en ontoereikendheden.

Het een zoowel als het andere beoogt de hervorming, de versterking of de controle van zekere der huidige steunende elementen van het spaarwezen, in de hoop dat, aldus beschermd, deze zullen ontsnappen aan maneuvers of zwakheden gelijk aan deze waarvan zij het slachtoffer waren of aan andere die voorzien werden.

Ongelukkig bewijzen de gebeurtenissen ons dat de ontduiking meer verbeeldingskracht bezit en oneindig veel vlugger is dan de wet; zoo een wetstekst poogt haar te verhinderen, heeft zij al gauw deze klip omzeild of een nieuw arbeidsveld gevonden voor haar noodlottige bedrijvigheid.

Aldus zullen, aan de werkelijkheid getoetst, de getroffen of voorziene maatregelen ofwel zwakke plekken vertoonen die ze ondoelmatig maken, ofwel de ontduiking en de misbruiken naar andere elementen wenden waarop het spaarwezen steunt, alvorens nieuwe en aangepaste hervormingen ze zullen uit den weggeruimd hebben.

Anderdeels schijnen zekere doorgevoerde of ontworpen hervormingen het gevaar over het hoofd gezien te hebben dat er in bestaat aan een bijna bestendig controlebeambte toe te laten deel te nemen aan de beaardslagingen, waaruit de misbruiken kunnen ontstaan die hij tot taak heeft aan te klagen, wat hem heel natuurlijk er toe brengt er de gevolgen van goed te praten.

Ten slotte, heeft blijkbaar alleen de ontdekking van ontduikingen en schuldige nalatigheid, tot heden, de aandacht gaande gemaakt der hervormers.

Het instorten van een steun van het spaarwezen kan evenwel veroorzaakt worden door de onwetendheid, een eenvoudige lichtzinnigheid of het misplaatst vertrouwen van een nochtans nauwlettend zaakvoerder.

Indien hij gewenscht had zich zelf of zijn medewer-

kers te controleren, dan had onze huidige economische inrichting hem er de doelmatige middelen niet kunnen toe geven.

* * *

Deze zijn de beschouwingen welke de indieners van het wetsvoorstel ertoe hebben aangezet ter beschikking van het spaarwezen «erkende accountants» te stellen, wier strenge technische, geestelijke en zedelijke opleiding, onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid er toezichtsbedienden zullen van maken welke beantwoorden aan al de vereischten.

Immers, om accountants — en niet alleen ervaren rekenplichtigen — te vormen, die de diensten kunnen bewijzen welke van hen worden verwacht is er geen andere opleiding mogelijk dan deze gansch bijzondere welke een der hoofddoeleinden van het voorstel is.

Ofschoon deze opleiding een dubbel intellectueel en technisch uitzicht vertoont, blijft zij nochtans volkomen verschillend én van de louter technische én van de louter universitaire opleiding.

Door haar technischen aard zou zij kunnen verwant zijn met de ambachtsopleiding, onaangetroffen de uitbreiding daaraan gegeven door fel doorgezette technische studiën en de intellectueele aanvulling die zij opdoet in den loop van vijf jaren hogere studiën.

Door haar intellectueelen aard, zou men ze kunnen vergelijken met deze van licentiaten in de handels- en financieele wetenschappen, onaangetroffen de uitbreiding daaraan gegeven door een programma van zeer uitgebreide studiën en de realistische aanvulling die zij vindt in de tucht van vijf jaren soms vervelende praktische werken.

Kortom, deze opleiding verbetert de enggeestigheid van den accountant door de intellectueele cultuur, alsmede de buitensporige onafhankelijkheid van deze door de tucht van gene.

Deze opleiding zal dus heel natuurlijk voor gevolg hebben, in de oogen van het publiek den thans zoo beruchten titel van accountant in eer te herstellen, door dezen, die zullen gemachtigd worden hem te voeren, op de hoogte van hun ambt te stellen.

* * *

Er bestaan in de Vereenigde Staten, in Engeland, in Duitschland instellingen in den aard van deze waarvan de oprichting wordt voorgesteld.

In Engeland inzonderheid bestaat er, sedert een vijftigtal jaren, een «Institute of Chartered Accountants».

De indieners van het wetsvoorstel meenen niet dat de Engelsche accountants beter zijn dan hun Belgische collega's, maar zij oordeelen dat de inrichting van hun beroep aan hetzelfde toelaat meer veralgemeende diensten te bewijzen aan de nationale gemeenschap en ook derhalve edelmoediger te zijn voor zijn leden.

De traditie kwam tot stand aan «Chartered Accountants» het nazien toe te vertrouwen van de rekeningen van vennootschappen of andere instellingen die er toe bijdragen het openbaar spaarwezen te steunen: banken maatschappijen van verzekeringen of kapitalisatie, openbare vennootschappen. De prospectussen betreffende de openbare uitgifte van titels maken gewag van balansen, echt verklaard door firma's van «Chartered Accountants», waarvan de namen gekend zijn en instaan voor de rechtzinnigheid van deze prospectussen.

Deze traditie heeft niet lang gewacht om zich op te dringen en de Staat zelf aarzelt niet, wanneer zijn stoffelijke of zedelijke belangen op het spel staan, beroep te doen op de eene of andere van de belangrijkste of meest befaamde firma's van «Chartered Accountants».

Aldus ziet men den Minister van Koophandel een of andere firma als nazien aanduiden; men ziet dat de rekeningen der Commissie voor de herstelbetalingen worden nagezien niet door een Rekenhof maar door een «Chartered Accountant»; men ziet het Bestuur der Belastingen zonder verder nazicht aangiften van belasting op het inkomen aanvaarden, die werden opge maakt door den «Chartered Accountant», in opdracht van den schatplichtige wiens comptabiliteit hij onderzoekt.

Mocht het wetsvoorstel worden goedgekeurd, dan zou de uitvoerende macht zich dienen te laten leiden door voorbeelden die zijn gebleken navolging te verdienen.

In België evenals in het buitenland zou de vrij aangevraagde tusschenkomst van erkende «accountants» in het land een atmosfeer van stiptheid en veiligheid scheppen buiten elke controle of elke tusschenkomst van den Staat op de meest uiteenlopende gebieden van de nationale economie.

* * *

De voorgestelde wet zou haar doel missen indien zij moest trachten dit doel te verwezenlijken in de minste bijzonderheden van uitvoering; dit werk van voltooiing wordt door artikel 31 overgelaten aan de uitvoerende macht.

De bijzonderste modaliteiten van het voorstel kunnen worden samengevat als volgt:

I. Er wordt een openbare instelling tot stand gebracht, die er naar streeft aan het beroep van accountant een aanwerving te verzekeren die tevens meer uitgekozen is in haar bronnen — (Hoofdstuk IV) — en meer specifiek in haar doeleinden (art. 1-2).

II. Deze instelling geniet een amper beperkte rechtspersoonlijkheid (art. 3 en 4).

Zij geniet het meest volledig zelfstandig beheer (art. 14 en 15) en zij heeft een eigen begroting (art. 28, 29 en 30); het voorbeeld van het buitenland in dit opzicht toont aan dat een dergelijke instelling volkomen kan bestaan met eigen middelen zonder beroep te doen op den financieelen steun van den Staat.

III. De accountants worden slechts als werkende leden of toetredende leden van het Instituut aangenomen na doormaking van een oefentijd en een gunstige proef van twee examens.

De oefentijd heeft voor doel (art. 17), de leden van het Instituut de zeer bijzondere opleiding te doen verwerven waarover deze toelichting al heeft gehandeld.

De duur ervan loopt in beginsel over vijf jaren (art. 19).

De indieners van het wetsvoorstel meenen niet dat de universitaire opleiding onmisbaar is voor degenen die gelast zullen worden met het nazien der rekeningen van de naamloze vennootschappen. Zij oordeelen daarentegen dat de verplichtingen van bijwoning der lessen waaraan de studenten der universiteiten onderworpen zijn, deze studenten zouden beletten met de noodige regelmatigheid de praktische werken te verrichten die voor hun vorming onmisbaar zijn. Zij meenen bovendien, dat de universitaire opleiding andere bezwaren biedt die de kandidaten, welke versch uit de universiteit komen, zullen beletten de aanvankelijke praktische werken, welke een normaal nazicht meebrengt, met den vlijt en de nederigheid die deze werken vergen, te verrichten.

Dienvolgens voorziet het wetsvoorstel niet dat de houders van sommige diploma's van rechtswege als lid van het Instituut kunnen aangenomen worden. Het valt echter buiten twijfel dat de intellectuele vorming die zij hebben opgedaan de herleiding billijkt op drie jaar van den oefentijd voor de titularissen van sommige diploma's van het hooger onderwijs (art. 19).

De oefentijd behelst vooral:

1° de werkelijke en vlijtige medewerking aan de beroepsbezigheden van een peter die zich insgelijks bindt den stagiaire te helpen en bij te staan in zijn theoretische en praktische beroepsopleiding (art. 18);

2° de proef van twee examens (art. 20), het eene tijdens, het andere bij het einde van den oefentijd, en die namelijk slaan op het recht, de staathuishoudkunde, de boekhouding, de handelsmethoden, enz.

De beroepsopleiding der stagiaires wordt ingericht en bestuurd door een academischen raad (art. 21).

De indieners van het ontwerp hechten ook het grootste belang aan de vrijheid die artikel 24 verleent aan den academischen raad om leerstellige adviezen uit te brengen op verscheidene gebieden.

IV. Het statuut der accountants bij het Instituut aangesloten, hun rechten en hun verplichtingen, worden door het hoofdstuk II van het voorstel geregeld.

Zij nemen rechtstreeks deel aan het beheer van het Instituut (art. 8).

Artikel 7 kent hun een titel toe welke de artikelen 32 en 33 strafrechtelijk en zeer streng beschermen, doch die hun geenerlei beroepsmonopolium toekent; inderdaad, de misschien beperkte aanwerving der leden van het Instituut zou hun werk heel de waarde die men er van moet verwachten kunnen doen verliezen.

De leden zullen stellig — het voorbeeld van het buitenland laat toe het te bevestigen — al hun gezag vinden in de uitoefening van hun beroep met uitsluiting van alle andere beroepsbedrijvigheid (art. 9), in een volstrekte onafhankelijkheid waarvan artikel 10 hun een strengen regel oplegt, in de persoonlijke en onbeperkte verantwoordelijkheid die zij dragen (art. 11) en, ten slotte, in de streng gesanctioneerde verplichting (art. 34), die hun wordt opgelegd het beroepsgeheim te bewaren.

Het recht van vereeniging wordt hun erkent (art. 12); het is inderdaad volkomen wenschelijk dat zij zich zouden groepeeren om de opdrachten te kunnen kwijten die hun worden toevertrouwd, met des te meer gemak en zekerheid dat hun arbeidsmiddelen meer uitgebreid zijn.

De wet waakt er echter voor, door datzelfde artikel 22, dat de erkende accountants aan de hand van dergelijke vereenigingen hun verplichtingen niet kunnen ontloopen. Deze verantwoordelijkheid maakt, inderdaad, de hoofdzaak uit van het vertrouwen dat deze erkende accountants wel zullen ontmoeten.

* * *

Als overgangsmaatregel kunnen de huidige accountants en andere bevoegde specialisten, binnen termijnen en tegen voorwaarden, bij koninklijk besluit te bepalen, als lid van het Instituut aangenomen worden.

WETSVOORSTEL

HOOFDSTUK I. — Benaming. - Doel. - Bezit.

Eerste artikel. — Onder de benaming «Nationaal Instituut voor erkende accountants», wordt een openbare instelling opgericht, met rechtspersoonlijkheid en onder toezicht van den Staat.

Art. 2. — Dit Instituut heeft voor doel de bevordering in België van de opleiding van een korps accountants beantwoordende aan de vereischten gesteld met het oog op de bescherming van den spaarwezen, dat wil zeggen gespecialiseerde technici die al de noodige waarborgen bieden op het stuk van bevoegdheid en eerlijkheid in beroepszaken om niet alleen alle technische werken van inrichting of nazicht te leveren, doch

ook een persoonlijke diagnose, een advies over den toestand en den algemeenen gang van een onderneming of de regelmatigheid van gedane of mogelijke verrichtingen.

Art. 3. — Het Instituut mag de noodige vaste en onroerende goederen verwerven voor de uitoefening van zijn bedrijvigheid.

Behoudens dergelijke beleggingen mag het zijn beschikbaar geld slechts besteden aan den aankoop van Belgische Staatsfondsen of andere roerende waarden waarvan de Staat het kapitaal en de rente waarborgt.

Art. 4. — Het bezit van het Instituut mag, in geen geval, aanleiding geven tot verdeeling onder de leden of hun rechthebbenden.

In geval van ontbinding, gaat het bezit van het Instituut aan den Staat over.

HOOFDSTUK II. — *De leden, hun rechten en hun verplichtingen.*

Art. 5. — Het Instituut omvat vier categorieën leden, te weten:

1° *stagedoende leden*;

2° *aangesloten leden*, die werkelijk het beroep van accountant uitoefenen, doch niet deelnemen aan het beheer van het Instituut;

3° *werkende leden*, die werkelijk het beroep van accountant uitoefenen en deelnemen aan het beheer van het Instituut;

4° *eereleden* die het beroep van accountant niet werkelijk uitoefenen.

Art. 6. — Het Instituut houdt de lijst bij van de leden van elke categorie.

Jaarlijks, uiterlijk op 31 Maart, maakt het in het *Staatsblad* de lijst bekend, afgesloten op 31 December van het vorig jaar, van de leden van elke categorie met vermelding van hun datum van toelating en, voor de werkende en aangesloten leden alleen, met die van de plaats waar zij het beroep van erkende accountant uitoefenen.

Art. 7. — Niemand mag den titel voeren van erkend accountant, N.I.E.A. (1), zoo hij niet voorkomt op de lijsten der aangesloten of werkende Accountants.

De eereleden die zich nochtans beroepen op deze hoedanigheid, moeten duidelijk aangeven dat zij enkel ten eertitel deel uitmaken van het Instituut.

Art. 8. — De algemeene vergadering van het Instituut wordt enkel samengesteld uit werkende leden en neemt in hoogsten aanleg kennis van al wat het Instituut betreft.

Art. 9. — De stagedoende, aangesloten en werkende leden oefenen het beroep van accountant uit met uitsluiting van elke andere beroepsbedrijvigheid.

Art. 10. — De stagedoende aangesloten of werkende leden ontzeggen zich het recht deel nemen, naar aanleiding van de uitoefening van hun beroep, aan elke rechtstreeksche of onrechtstreeksche belangengemeenschap met personen of organismen die beroep doen op hun diensten of onder hun toezicht staan.

Art. 11. — De accountants N.I.E.A. zijn aansprakelijk voor de fouten begaan bij de uitvoering der hun toevertrouwde werken.

Art. 12. — De vereenigingen die zich bezighouden, onder eenige maatschappelijke benaming, met de controle, het toezicht of deskundige onderzoeken in zake comptabiliteit en waarvan ten minste een der vennoten accountant N.I.E.A. is, zijn gehouden den maatschappelijken naam te doen volgen van de namen

en hoedanigheden van den of de accountant(s) N.I.E.A. die vennoot zijn.

Behoudens het bepaalde in het volgend lid, worden de werken dezer vereeniging geacht te zijn uitgevoerd onder toezicht van den of de accountant(s) N.I.E.A. vennoot(en), die voor onbepaalden tijd verantwoordelijk zijn welke de vorm der vereeniging ook weze.

De accountants N.I.E.A. kunnen slechts van deze verantwoordelijkheid worden ontslagen zoo zij bewijzen dat het gegispte werk werd verricht door of onder de leiding van een of meer hunner vennoten, accountants N.I.E.A.

Art. 13. — Behoudens de gevallen waarin zij geroepen zijn in rechten te getuigen en verslag uit te brengen over een bepaalde zending aan degenen die hun haar hebben toevertrouwd, mogen de erkende accountants N.I.E.A. de geheimen niet onthullen waarvan zij bij de vervulling van die opdracht kennis hebben gekregen.

HOOFDSTUK III. — *Beheer van het Instituut.*

Art. 14. — Het werkelijk beheer van het Instituut wordt waargenomen door een Hoogen Raad samengesteld uit 11 tot 31 personen, werkende leden van het Instituut.

Art. 15. — Deze Raad heeft eveneens de meest uitgestrekte bevoegdheid voor het beheer van de goederen van het Instituut. Hij mag evenwel de vaste goederen niet met hypotheek bezwaren zonder voorafgaande toelating van de algemeene vergadering.

HOOFDSTUK IV. — *Opleiding van de erkende accountants N.I.E.A.*

Art. 16. — Om toegelaten te worden als stagedoend lid van het Instituut, moet men:

1° ten volle zestien jaar oud zijn;

2° van Belgische nationaliteit zijn behoudens bijzondere en persoonlijke door den Hoogen Raad behoorlijk toegelaten afwijking;

3° bij het Instituut worden voorgedragen door een werkend of aangesloten lid;

4° met vrucht het toelatingsexamen hebben afgelegd, waarvan het programma bij Koninklijk besluit omstandig zal worden bepaald.

Art. 17. — De stage heeft voor doel aan de stagedoende leden de noodige begrippen op gebied van praktijk, theorie en plichtenleer te doen verwerven, om eervol en met bevoegdheid het beroep van accountant uit te oefenen.

Art. 8. — De voordracht van een stagedoend lid sluit, voor zijn pater, de verplichting in, hem te leiden en bij te staan in zijn beroepsopleiding, onder meer met hem op werkelijke en vlijtige wijze te doen deelnemen aan werken.

Art. 19. — De stage heeft een duur van vijf jaar; zij wordt tot drie jaar verkort voor de titularissen van een diploma van hooger onderwijs, waarvan de uitreiking drie jaar studie vergt in een universiteit of een door den Staat erkende inrichting voor hooger onderwijs.

Art. 20. — Tijdens hun stage, moeten de stagedoende leden twee examens afleggen waarvan het omstandig programma bepaald wordt bij het Organiek Reglement van het Instituut.

a) *Tusschentijdsch examen*: af te leggen na het einde van het tweede stagejaar (van het eerste stagejaar, voor de leden met drie jaar stage). Dit examen loopt hoofdzakelijk over de comptabiliteit, het handels- en burgerlijk recht; het bedraagt een mondelinge en een schriftelijke proef;

b) *Eindexamen*, af te leggen ten minste drie jaar

(1) Nationaal Instituut voor Erkende Accountants.

na aan het tusschentijdsch examen te hebben voldaan (twee jaar voor de leden met drie jaar stage). Dit examen loopt hoofdzakelijk over de comptabiliteit, de methoden en inrichting van deskundige onderzoeken door accountants, de plichtenleer, het handelsrecht, het industrieel recht, het burgerlijk recht, de rechtspraak, de staathuishoudkunde, de inrichting en de methoden van den handel en de verwante economische bedrijvigheden; het bedraagt een mondelinge en een schriftelijke proef.

Art. 21. — Een Academische Raad heeft voor opdracht de beroepsopleiding van de stagedoende leden in te richten en te leiden.

Art. 22. — Hij houdt ondermeer de hand :

1° aan de ontvankelijkheid van de candidaturen der stagedoeners;

2° aan de inrichting van- en het toezicht op de lessen waarvan het programma omstandig in het organiek reglement van het Instituut wordt bepaald;

3° aan de degelijkheid van de stage door het toezicht op de vlijt van de stagedoeners en op den bijstand van de peters.

Hij duidt de leden van de examencommissies aan en roept deze laatsten bijeen in de vormen en op de tijdstippen bepaald bij het organiek reglement van het Instituut.

Art. 23. — In samenwerking met den tuchtraad maakt hij een stagereglement op dat de verplichtingen der stagedoeners omstandig aangeeft en hun betrekkingen met hun peters regelt.

Art. 24. — Op verzoek van den Minister van Justitie of van Financiën, van de algemeene vergadering der leden van het Instituut of op eigen initiatief, kan hij advies uitbrengen over doctrinale vraagstukken in verband met de uitoefening van het beroep van erkend accountant N.I.E.A., met den vorm en de ruchtbaarheid van de rekeningen der handelsvennootschappen, en over de fiscale wetgeving.

Dit advies kan, op verzoek van de algemeene vergadering, aan den bevoegden Minister worden overgemaakt.

HOOFDSTUK V. — *Beroepstucht.*

Art. 25. — Een Tuchtraad wordt belast met het opmaken van de regelen der beroepstucht en hunne toepassing op de leden van het Instituut.

Art. 26. — De Tuchtraad kan opleggen : een blaam, een terugroeping tot de orde, de schorsing voor een termijn die niet één jaar mag overschrijden, en de afvoering van de lijst der leden van het Instituut.

Elke individueele beslissing moet worden beteekend aan de belanghebbende, die eerst werd gedagvaard en gehoord.

Art. 27. — De beslissingen van den Tuchtraad zijn vatbaar voor hooger beroep voor den Hoogen Raad die, in elk geval, zich een gewezen lid moet toevoegen van den Tuchtraad van de Orde der Advocaten bij een der Hoven van Beroep van het Rijk, hetwelk lid aan de beraadslagingen slechts mag deelnemen met raadgevende stem en, desnoods, met beslissende stem.

HOOFDSTUK VI. — *Begroting van het Instituut.*

Art. 28. — De inkomsten van het Instituut bestaan uit :

- 1° de bijdragen van de leden;
- 2° het schoolgeld van de leerlingen;
- 3° de opbrengst van het bezit van het Instituut;
- 4° de opbrengst van de publicaties door het Instituut uitgegeven;
- 5° toelagen, giften en legaten.

Art. 29. — Elk jaar, op de algemeene statutaire vergadering, legt de Hooge Raad aan deze vergadering voor :

1° de balans van het boekjaar vastgesteld op 31 December van het vorige jaar;

2° de winst- en verliesrekening over het verlopen boekjaar;

3° een begroting voor het nieuw boekjaar;

4° een verslag over de werkzaamheden van het Instituut gedurende het verlopen jaar.

Art. 30. — De rekeningen moeten vooraf worden nagezien door een of meer commissarissen, aangesloten of werkende leden, te dien einde door den Minister van Justitie aangewezen.

De mandaten dezer commissarissen gelden voor een jaar en zijn hernieuwbaar.

HOOFDSTUK VII. — *Organiek statuut.*

Art. 31. — Een Koninklijk besluit bepaalt het organiek statuut van het Instituut dat, onder meer, vaststelt :

1° het programma der cursussen en de algemeene onderrichtingen voor de beroepsopleiding der stagedoende leden;

2° de voorwaarden van toelating tot elk der categorieën leden van het Instituut;

3° de wijze en de datum van bijeenroeping, van beraadslaging en van stemming op de algemeene vergadering van het Instituut;

4° de wijze van benoeming, het bedrag der bezoldiging en den duur van het mandaat der leden van den Hoogen Raad, van den Academischen Raad, en van den Tuchtraad.

HOOFDSTUK VIII. — *Strafbepalingen.*

Art. 32. — Alwie zich, in het openbaar, den titel van erkend accountant N.I.E.A. toekent zonder daarop recht te hebben, naar luid van artikel 7, wordt gestraft met een geldboete van 2,000 tot 10,000 frank en met gevangenisstraf van één maand tot twee jaar, of enkel met één dezer straffen.

Art. 33. — Bij herhaling kan de geldboete worden verdubbeld en een gevangenisstraf uitgesproken van twee maand tot vier jaar.

Art. 34. — Elke overtreding van het verbod voorzien bij artikel 13 wordt bestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maand en met een geldboete van 500 tot 3,000 frank.

De straffen voorzien in het vorig lid worden vertienvoudigd wanneer het beroepsgeheim werd geschonden om daaruit voor zich zelf of voor derden voordeel te halen.

HOOFDSTUK IX. — *Overgangsmaatregelen.*

Art. 35. — Een Koninklijk besluit benoemt, binnen de maand der afkondiging dezer wet, een college van 11 tot 31 personen die, voor een tijdperk van twee jaar, den Hoogen Raad van het Instituut uitmaken.

Hetzelfde Koninklijk besluit bepaalt de voorwaarden waaronder sommige thans bevoegde specialisten kunnen worden aangenomen in hoedanigheid van stagedoende, werkende of aangesloten leden van het Instituut; dit Koninklijk besluit bepaalt, onder meer, de lijst der beroepsverenigingen waarvan de leden mogen vragen als lid van het Instituut te worden aanvaard.

Het bepaalt bovendien de voorwaarden waaraan de postulanten moeten voldoen alsook de vormen en termijnen waarin hun aanvragen moeten worden ingediend en onderzocht.

BALIELEVEN

CONGRES VAN HET VERBOND DER ADVOCATEN TE LUIK

Men gelieve te noteeren dat Zaterdag 24 en Zondag 25 Juni dienen vrij gehouden voor het jaarlijksch Congres van het Verbond der Advocaten.

Vertegenwoordigers der Nederlandsche, Fransche, Luxemburgsche en Zwitsersche Balies zullen er aanwezig zijn.

Naar het lofwaardig voorbeeld dat onze confraters uit Luxemburg ons verleden jaar gegeven hebben worden dit jaar de dames uitgenoodigd om aan het Congres deel te nemen vanaf het Banket van Zaterdag avond.

Aan de dagorde, de verslagen van MMrs. Henri Botson, René Victor, Marcel Feye, Maurice Van Hemelrijk, Emmanuel Thiebauld over de hervorming der Balie.

De bijdrage is vastgesteld op 100 Fr.; zij bedraagt slechts 75 Fr. voor de dames en 60 Fr. voor de stagisten.

Voor inschrijving wende men zich tot Mr. Paul Struye, Algemeen Secretaris, 79 Washingtonstraat te Brussel. Storting der bijdrage op postcheckrekening 840.77 van het Verbond der Advocaten, Justitiepaleis te Brussel.

PROGRAMMA

Zaterdag 24 Juni

10 uur : Vergadering der secties op het Gerechtshof te Luik.

Dagorde der Vlaamsche sectie :

Verslag door Mr. R. Victor over «De Crisis aan de Balie». Beschouwingen over den toestand der advocaten op fiscaal gebied, door Mr. M. Van Hemelrijk.

13 uur : Lunch.

15 uur : Gebeurlijk tweede vergadering der secties.

Algemeene vergadering.

Dagorde :

Verslag van den Algemeen-Secretaris en van den Penningmeester.

Verslag over de werkzaamheden der secties.

Statutaire verkiezingen.

Vaststelling van de plaats der Algemeene Vergadering van 1940.

Rond 18 uur : Bezoek aan het gerestaureerd Justitiepaleis.

20 uur : Banket in de Tentoonstelling in het «Restaurant de la Reine Pédauque». (Bij voorkeur avondkledij.)

Zondag 25 Juni

10 uur : In de Tentoonstelling, bezoek aan het Museum van de Napoleontische Le-gende.

13 uur : Lunch.

15 uur : Voorstelling van het Spel van Luik en van den grooten historischen stoet.

VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE VAN BRUSSEL

DE PRIJZEN

W. THELEN en RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Dank zij de vrijgevigheid van Oud-Voorzitter Mr. W. Thelen en van het Rechtskundig Weekblad, kan het Vlaamsch Pleitgenootschap bij de Balie van Brussel, voortaan jaarlijks twee prijskampen uitschrijven voor de jongere leden der Balie die zich wenschen te bekwamen in het gebruik der Nederlandsche taal voor pleidooien en voordrachten.

Alleen stagedoende advocaten kunnen aan den prijskamp deelnemen onder de voorwaarde in de respectievelijke reglementen bepaald.

De prijs «W. Thelen», wordt toegekend voor de beste pleitrede, de prijs «Rechtskundig Weekblad» voor de meest verzorgde spreekbeurt onder oogpunt van welsprekendheid.

Beide prijzen kunnen echter niet worden gecumuleerd.

Het bedrag van elk der prijzen is 500 frank.

Het Vlaamsch Pleitgenootschap hoopt alzoo op doelmatige wijze te kunnen meewerken aan de beroepsvervolmaking van de jonge confraters en tevens het zijne bij te dragen tot het bevorderen van de Nederlandsche rechtscultuur aan de Balie van Brussel.

* * *

PRIJS W. THELEN

Reglement

Art. 1. — Jaarlijks richt het Vlaamsch Pleitgenootschap een prijskamp in voor het beste pleidooi.

Art. 2. — Mogen deelnemen aan dezen prijskamp alle stagedoende advocaten, ingeschreven bij de Balie van Brussel, die tevens lid zijn van het Vlaamsch Pleitgenootschap.

Art. 3. — Voor de organisatie van den prijskamp en de beoordeeling van de pleidooien wordt jaarlijks door het bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap, bij den aanvang van het rechterlijk jaar, een jury aangesteld, bestaande uit vijf leden.

Voorzitter van de jury is van rechtswege de Voorzitter van het Vlaamsch Pleitgenootschap.

Hij zal worden bijgestaan door twee oud-voorzitters, den stagelieder van het Vlaamsch Pleitgenootschap en een lid aan te wijzen door den Tuchtraad.

De secretaris en de penningmeester van het Vlaamsch Pleitgenootschap vervullen van rechtswege de respectievelijke functie van secretaris en penningmeester der Jury, zonder er nochtans deel van uit te maken.

Art. 4. — De te verdedigen stelling zal minstens 14 dagen op voorhand aan de kandidaten worden meegedeeld, door de zorgen van het bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap.

Art. 5. — Elk pleidooi mag niet langer dan 30 mi-

nuten duren. De voorzitter van de jury zal na verloop van den toegestanen tijdsduur het pleidooi mogen onderbreken.

Art. 6. — Bij het beoordeelen van de pleidooien zullen de volgende criteria gelden :

10 punten voor den vorm : i. e. uitspraak en taalzuiverheid volgens grammatica en syntaxis.

20 punten voor de eigenlijke welsprekendheid, de wijze van ontwikkelen en het pleiten.

20 punten voor den inhoud: i.e. de degelijkheid der juridische argumentatie.

Art. 7. — Om den prijs te behalen moet men minstens drie/vrieden van het totaal punten voor inhoud en vorm (taalzuiverheid en welsprekendheid) bekomen.

Art. 8. — De pleitoefeningen worden gehouden tijdens de gewone vergaderingen van het Vlaamsch pleitgenootschap. De verplichte pleitoefeningen, voorgeschreven door het stagereglement, kunnen gebeurlijk hiervoor in aanmerking komen.

Art. 9. — Het bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap stelt de datums van de verschillende pleitoefeningen vast.

De deelnemer, die zich op den aangeduiden datum niet aanbiedt, is vervallen van zijn recht op mededinging.

Art. 10. — De kandidaten die wenschen deel te nemen aan den prijskamp, moeten hun inschrijving richten tot den secretaris van het Vlaamsch Pleitgenootschap, ten laatste op 1 December. De stagedoende advocaten van het eerste jaar kunnen inschrijven tot 15 Januari.

Art. 11. — De beslissingen van de jury worden bekend gemaakt door den voorzitter van het Vlaamsch Pleitgenootschap, tijdens de openingszitting van het volgende jaar en in het Rechtskundig Weekblad.

De toegekende prijzen worden pas na deze bekendmaking aan de laureaten uitgereikt.

Art. 12. — De toe te kennen prijs bedraagt 500 frank.

Indien twee kandidaten hetzelfde aantal punten behalen, wordt de prijs onder hen verdeeld.

Voorloopige bepaling. — Voor het jaar 1938-1939 moeten de inschrijvingen toegezonden worden aan den secretaris van het Pleitgenootschap : Mr. A. CLERENS, Lindendries, 335, te Assche, vóór 10 Juni 1939.

De pleidooien zullen worden gehouden op Woensdag 12 en Donderdag 13 Juli 1939, in de volgorde, vast te stellen door het bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap.

De te verdedigen stelling luidt als volgt :

« Bij akte dd. 2 April 1938, aangegaan voor notaris... te Brussel, verkoopt A., oud 80 jaar, aan 2., 2 huizen.

» De prijs bestaat uit een levensrente van fr. 60.000 per jaar, betaalbaar op voorhand en per maand.

» De eerste betaling moest op 1 Mei 1938 geschieden.

» Op 28 April 1938 sterft A. Zijn eenige erfgenaam is zijn aangenomen kind, dat nu een eisch, strekkende tot het nietig verklaren van den verkoop der huizen, aanhangig maakt.

» Zijn stelling is de volgende :

» Het verkoopcontract is nietig daar de oorzaak ontbreekt; er werd inderdaad door de andere partij geen daadwerkelijke tegenprestatie (notion réaliste de la cause) geleverd.

» Ook beweert hij, dat het contract een stilzwijgende opschortende voorwaarde bevat, nl. de voorwaarde dat op 1 Mei, dag der eerste door de tegenpartij te leveren prestatie, A nog zou leven.

« Deze voorwaarde is niet vervuld, het contract heeft dus nooit bestaan (terugwerkende kracht) ».

REGLEMENT PRIJS

« RECHTSKUNDIG WEEKBLAD »

Art. 1. — Jaarlijks richt het Vlaamsch Pleitgenoot-

schap, in samenwerking met het « Rechtskundig Weekblad », een prijskamp van welsprekendheid in.

Art. 2. — Mogen deelnemen aan dezen prijskamp, alle stagedoende advocaten, ingeschreven bij de Balie van Brussel, die tevens lid zijn van het Vlaamsch Pleitgenootschap.

Art. 3. — Voor de organisatie van den prijskamp en de beoordeeling van de spreekbeurten, wordt jaarlijks door het bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap bij den aanvang van het rechterlijk jaar, een jury aangesteld, bestaande uit vijf leden.

Voorzitter van de jury is van rechtswege de voorzitter van het Vlaamsch Pleitgenootschap. Twee leden van de jury worden aangeduid door het bestuur van kundig Weekblad. De secretaris en penningmeester van het Vlaamsch Pleitgenootschap en twee door het Rechts- het Vlaamsch Pleitgenootschap vervullen respectievelijk de functie van secretaris en penningmeester van de jury, zonder er nochtans deel van uit te maken.

Art. 4. — De keuze van het onderwerp is vrij. Het moet echter een juridisch karakter dragen. Het mag ook betrekking hebben op het leven van een jurist of van een staatsman.

De jury mag nochtans aan het begin van het jaar een reeks onderwerpen opgeven of een bepaalde stof aanduiden, waaruit de onderwerpen moeten gekozen worden.

Art. 5. — Elke spreekbeurt mag niet langer dan 30 minuten duren. De voorzitter van de jury zal, na verloop van den toegestanen tijdsduur, de spreekbeurt mogen onderbreken.

Art. 6. — Bij het beoordeelen van de spreekbeurten zullen de volgende criteria gelden :

10 punten voor den vorm : i. e. uitspraak en de taalzuiverheid volgens grammatica en syntaxis;

20 punten voor de eigenlijke welsprekendheid en wijze van voordragen;

20 punten voor den inhoud, i. e. de degelijkheid van behandeling van het gekozen onderwerp.

Art. 7. — De spreekbeurten worden gehouden tijdens de gewone vergaderingen van het Vlaamsch Pleitgenootschap.

Art. 8. — Het bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap stelt de datums van de verschillende spreekbeurten vast. De deelnemer die zich op den bepaalden datum niet aanbiedt, is vervallen van zijn recht op mededinging.

Art. 9. — De kandidaten die wenschen deel te nemen aan den prijskamp, moeten hun inschrijving richten aan den secretaris van het Vlaamsch Pleitgenootschap, ten laatste op 1 December. De stagedoende advocaten van het eerste jaar kunnen zich laten inschrijven tot op 15 Januari.

Bij de inschrijving moet de juiste opgave van het te behandelen onderwerp gevoegd worden.

Art. 10. — De beslissingen van de jury worden bekend gemaakt door den voorzitter van het Vlaamsch Pleitgenootschap, tijdens de openingszitting van het volgende jaar, alsmede in het Rechtskundig Weekblad. De toegekende prijzen worden pas na deze bekendmaking aan de laureaten uitgereikt.

Art. 11. — De toe te kennen prijs bedraagt 500 frank. Indien twee kandidaten hetzelfde aantal punten behalen, wordt de prijs onder hen verdeeld.

Voorloopige bepaling. — Voor het jaar 1938-1939 moeten de inschrijvingen medegedeeld worden aan den secretaris van het Vlaamsch Pleitgenootschap, Mr. A. CLERENS, Lindendries, 335, te Assche, vóór 10 Juni 1939.

De spreekbeurten zullen worden gehouden begin Juli a.s. in de volgorde vast te stellen door het bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap.